Sailendra

छि छकः जक दुःख: क्वासें
खालि न्हा: लिहां वने
छिगु मेहे मनू
थ्व जिमिगु छि प्रति आत्मविश्वास खः।
छि पत्याः मजूसा, छकः जक जिमिथाय् दुस्वं क्वासें
छिं म्हिगः म्हिग निसें मालाच्वंगु
छितः थौं हे मदय्‌क मगाःगु
थौंया आधुनिक ज्वलं - घडी, इस्त्री, जीन पाईट
क्यालकुलेटर मेसिन, सुटकेस, वसः
आदि ज्वलं जिमिगु पसलय् छि इलय् खनी।

गिफ्त हाउस

बिसाल बजार
यें

छिगु हे निंति धकाः जिमिसं

सुरक्षित यानातयागु दु - स्टेसनरी ज्वलं
उकें स्टेसनरी व साइन्स संबान्ध न्हू न्हूगु
कवसा, भों ज्वलंया निंति
जिमित लुमंका दिसँ

लक्ष्मी स्टेसनरी मार्क

२१ जुद्धसडक, यें
फो. नं. ११०२३

तय्जू

१०६७ (गुंगूगु)

नेपाल सम्बत ११०० चिल्ला गा पाहांचः८३

संपादक
नारद वज्राचार्य

ब्यबस्थापक
जि. बि जोशी
कन्हैयाकुमार सायूमि

पिकाकः
झी झी थ्वः

स्वापू – कालिमाति
५/६० यें

दुजः
रामशरण सायूमि
मंगल सायूमि
राजेन्द्रलाल महाजु
बुद्ध ज्यापू
किरणकुमार सायूमि

देबः
दिलेन्द्र

थुगु ल्याखय्

बाखं
हायासी कुमिको
दुर्लभलाल

कबिता
गिरिजाप्रसाद

म्ये
हितकरबीरसिंह कंसकार

भाषा अन्वेशन
इन्द्र माली

लेख
श्रीनिवास शास्त्री

पौ
मल्ल के. सुन्दर

स्तम्भ
खने मखमरू - तय्जू। चुचिनाखँ छव्वाः। धिसिकक धैं
जिमिगु खँ

मू– १/५०

इलं हा:गु म्ये

—हितकरबीरसिंह कंसकार

थ्व ई हे म्ये हालेगु ई खः
थ्व थाय् हे सः तय्‌गु थाय् खः ।

म्हीपिं सकलें छम्ह हे ख:सा
कतः कतः खनेमा:गु छु दु
सुं सां म्हिजां दंगु इलय् नं
सः लिकुनाः च्वनेमा:गु छु दु ।

इमिसं लिकथं छेकिं तल नं
अय्या छसः हे थाय् मफुसा
नुगः उत्ताः कयनेमा:गु म्हुतु थ्व
दयां छुयाय् यदि ती मा:सा ।

उकिं इलं न्वानाच्वंगु फसं
खुइमानि हुइमानि इमि इतिहास
मन् म्ह्याःनं हिलावंपिन्त
उइमानि उइमानि थुगु दिपस ।

जापान

टोकियो

ह्यायासी कुमिको

सर्गः ख्यूंक सुपाचं त्वपुयातल । ख्याउँक हुइँ हुइँ फय् वयाच्वन । लँय् जन्फातय् रुकसाक पाछाया न्ह्यो सतकं सतकं ब्वाँय् ब्वाँय् वन । लाःगु छेँ, पार्क पाखें सुं मनूतसें वइत छुं धाःला धकाः छकः स्वइ । सुं मदु थें च्वन कि हानं व ब्वाँय् ब्वाँय् वनी । वं वं विश्वयुद्धया बमं ध्वस्त जूगु टोकियोया व थासय् थ्यन ।

गन खतं नःगु न, अप्वा इ्वँ, बच्छि च्याःगु मिलाखोंत छ्याल ब्याल जुयाच्वन । सिथय् लाक्क सिँयागु छगू क्याबिन दु । क्याबिन दुने ह्याउँगु गल्वन्दी चिनातःह्म मनू छह्म मकलय् मि च्याकाः पनाच्वन । व मनू खनेवं न्ह्यो अनसं दिनाः हाल– "च्या मिइ हइच्वना, न्ह्याना दी माःला ?"

व मनुखं न्ह्यन –"च्या ?"

"खः" न्ह्यों मुसुक्क न्हिलाः धाल, "श्व शिजुका च्या, भिंगु च्या खः ।"

क्याबिनया ख्वापा ध्यायकाः न्ह्या दुहांवन । रुकसाक पयनाः बिकल । व मनूयात स्वयाः न्ह्यों धाल, "माफ याना दिसँ । पिने तसकं

चिकुस्य च्वं । सुथं निसें जि पिने हे जुयाच्वना । मि छक: पने बिइ ला ?"

मकलय् च्या केटली छग: देछुयात:गु दु । केटलीया अ:खुँचां हा फुल्ल वइच्वन । न्ह्या:नेसं च्वंगु स्तुलचा वयना: मनुखं धाल,–"अन पयतुना: मि पँ।...... छें खा पतिं न्हि न्हि थथे च्या म्यू जुइगु ला छं ?"

न्यो –"ख: छि। थ्व संसारे जि याक:चा । प्वा:या लागि न्ह्यागुसां छता ला याय् माल । विश्वयुद्धया ताके साइबेरिया वंम्ह जिमि भा:त आतकं बेपत्ता तिनि ।"

व मनू –"जि नं ला साइबेरिया वनाम्ह ख: । थौने तिनि लिहांवया । साइबेरियां वइपिं मध्ये जिपिं दकले लिपायापिं ख: । आ: अन सुं हे जापानी ल्यं मन्त ।"

मनुखं गलबन्दी छक: न्याक्क चित । अलय् निग: कय: न्ह्या:ने तया: मकले च्वंगु केटलि च्या लुल । छग: कय: न्योयात बिल । उमि जा नय्गु ई । व मनुखं थ:गु प्याकेत प्वल । जा, आलु, ला बच्छि थला: न्योया न्ह्य:ने ब्वइबिल । न्यो भचा मछाल । न्यों नं रूकसाकं थ:गु प्याकेट लिकया: पुकात:ह्म न्या छह्म व मनूया भागय् तइ बिल ।

कय:लय् च्वंगु च्या लुमुस्य च्वा: । क्याबिन बिने तसकं फय् वइच्वन ।

× × ×

उखुन्हुं निसें न्यो न्हि न्हि धैथें अन थ्यन । व मनूया नां त्सुरूसी योसियो धका: वं सिल । न्हि न्हि न्हिनसिया जा नापं नइगु जुल ।

छवा: ति लिपा न्यों थ:म्ह ब:चाधिक:म्ह काय्यात नं अन ब्वनायन । त्सुरूसी व मचा न्हचइपुक खँ ल्हा:गु खना: न्यो तुग: दुनें लय्ताल । त्सुरूसीं मचायात तग्व:गु केक बिल ।

स्व स्वं त्सुरूसी छम्ह भिम्ह मनू ख: धंगु मनय् वन । अले वं न्यन, "त्सुरूसी, छं ब्याहा जुल ला ?"

त्सुरूसीं लिसः बिल "जूगु ला खः, तर जि साइबेरिया बंसले पयुनं वन।"

न्हचइपु। त्सुरूसी नाप खँ ल्हानाच्वनेगु न्हचइपु। त्सुरूसीं आः बइगु बिदा खुन्हु आसाकुसा धंगु थासय् चाःह्यू वनेगु प्रस्ताव तल। तःन्हु दत न्यो गनं वने मखंगु। बिदा खुन्हु मचायात दथुइ तःया वायूग छगलय् सन्तरासि, पाउरोटी, पुकातःगु न्या ज्वनाः आसाकुसा पाखे वन।

आसाकुसा न्ह्याइपुस्य च्वं। ततःधंगु बिहार, ततःथ्वःगु देगलं जाःगु आसाकुसा। छबाखेरं थाँबांलाःगु पार्कं भुनातःगु आसाकुसा। उखुन्हु वा नं मवः। चाः चाः ह्यू ह्यू ख्युँ ख्युँ धाल। छगू चिकचा धंगु होटेले दुहं:वन। ववया भचा चिक्कू। ववथाय् दुहां बनाखतं त्यानुम्ह मचा छकुने ग्वारातुलाः द्यन। मेगु कुनय् त्सुरूसी ग्वारातुल। दथुइ न्यो लात।

ता ई तक ग्वारातुले धुंकाः नं न्ह्याः मवः। त्सुरूसीं तीसकं खँ ल्हाना हल– "न्यो, जि न्ह्चः मवल। मछिंसे च्वं। थथे छकू हे थ्वथाय् बुं मिसा लिसे द्यने मनं जि। जि भचा छन्थाय् न्हचाः वय् ला?"

न्यो – "त्सुरूसी, छीपिं पासापिं जक खः – कलाः भाःत मखु। आकन हे न्हयः वयकि। अथें हे न्हचः वइवनी।"

ता ई तक हानं सुंक। न्योयात नं न्हचः मवः। छाय् छाय्। सुथ जुइथे च्वंकाः न्योयात आनां न्हचःवल। तर त्सुरूसी द्यने हे मफु खनि। ग्वाराग्वारा तुलाः त्सुरूसी न्यां लिक्क थ्यन। त्सुरूसीया न्हासं पिहांवःगु क्वाःगु सासः न्योया छ्वालय् लाय्व न्यो थाराक्क न्हुल। तर त्सुरूसीया ल्हातं न्योयात ज्याक्क घयुपुइ धुंकल।

न्हचले न्यो हाल, "त्सुरूसी ... मज्यू।" तर न्योया ल्हातं नं त्सुरूसीयात कसिसक ज्वन।

× × ×

निन्हु लिपा। लय्लय् तातां न्यो त्सुरूसीया व हे क्याबिन पाखे वन। तर अन त्सुरूसी मदु। त्सुरूसीया थासय् निम्ह बुरापिं ज्यामित च्वंच्वन।

न्यों न्यन – "त्सुरूसी गन वन ? "

ज्यामित – "झ्हिगः बहनी, स्ये" गथि चिनाः सित ।
नकतिनि सिथं यंकाः लिहां बइच्वना जिपिं । "

न्यो – "सित । त्सुरूसी सित ? "

ज्यामित – "खः । व सित । "

न्यो अनं लिहां वन । नुगः प्वं थें च्वन । मिखां स्वइच्वन, तर छुं मखं ।

× × ×

लँय् उइं थें वँ वं न्यो छखा छेँय् थ्यन । अन न्यो थें हे यापिं प्यम्ह मिस्त लं सुइगु कलघर संकाच्वन । न्यो नं उमिगु लिक पयतुत । ताः हाक्यक क्सुकाः तल ।

–भाय्ह्यूम्ह- केशबमान शाक्य

तय्जू-स्वदँ तक्क सितिकं कयादिसँ

[थुगु ल्याः निसें जिमिसं ब्वमि पिनिगु निंतिं छगू न्हचसः बियागु दु । पाय्छिगु लिसःयात स्वदँ तक्क तय्जू छगू२ प्रति बिइगु जिमिगु ग्वसाः दु ।

तय्जूया ब्वमि भाजु/मय्जु ! कासाय् ब्वति कया बिसँ । तय्जू सितिकं कया बिसँ ।– सं.]

न्हचसः – सिभापतिकं बिजोर ल्याः जुइक ८ मा सिमाय् २३ म्ह फँचात चिनादी फुला ?

चिनादी फुसा पाय्छि जुइक लिसः जिमिगु स्वापुतिइ छ्वयाहया बिसँ । लिसः वय्माःगु तिथि – ११०० चिल्लागा १६ (चैत्र ३)

खने मरू मरू

मुंम्ह – शिवसुन्दर राजवैद्य

[जिमिसं खने मदय्क लिसः सुला च्वंगु न्हचसः न्हयच्वयागु दु । लिसः बियादिसँ– छिगु लिसः पाय्छि जू मजू सीकेत पत्रिका पुइकु पुइकुं फ्रासें गनं लिसः सुलाच्वंगु दइ- छितः तय्जू याय्त – सं.]

१. ख्यलय् निम्ह सा दु । छम्ह सां पूर्बपाखे स्वयाच्वना । मेम्ह सां पश्चिम पाखे स्वयाच्वन ।- आ धयादिसँ व निम्ह सातसें इमि दथुइ च्वंगु धाय्ं लिफः तक मस्वसें गुकथं नय्त सफल जुल जुइ ?

२. क) उदाहरण (i) व (ii) स बांलाक्क मिखा ब्वयादिसँ । मनन याना दिसं अले (iii) स तनाच्वंगु ल्याः लुइका दिसँ ।

i) ७-२-१२ ii) ५-३-१२ iii) ६-४-?

ख)

	i)	ii)	iii)
	७	६	५
	५ | ९	४ | ११	८ | ?

३. छुकः बी धुंकूगु ल्याः हानं मबिसे भुजापतिं प्यंगू ल्याः दुथें च्वंक १ निसें ९ ल्याः तकया ल्याः मुनाः छगू स्वकुं (त्रिभुज) दय्का बिसें । थथे दय्के बलय् प्रत्येक प्यंगू ल्याः या जोड १७ जुइमाः ।

ह्माकुगुँया न्हापांह्म गायक

-गिरिजाप्रसाद

खः भुनाच्वंपिं मनूत हे खः तर सुनां धायूफु थ्व सभा
जनसभा खः ?
खः अमिगु ल्हातिइ अबीर दु अमिगु ल्हातिइ स्वां दु
व अमिगु हे इच्छां ज्वनाव:गु खः तर
सुनां धायूफु व इच्छा जन आकांक्षा खः ?
थन च्वंगु धू तक नं अमित अबीर जुइतिनि तर
सुनां धायूफु थ्व धू अबीर खः ?
गद् गद् गद् गद् गद् गद् याना: ग्वाराकी वयाच्वंगु दु, आकाशयू
अले
व आवाज तायूव हे अपिं गद्गद् जूगु दु
तर सुनां धायूफु व लयूता जन लसता खः ?
अपिंला इमा वल हा धका: हालेमा:पिं खः आकाशयू
थथस्वया:
अले हुकं त्वपू जुइमा:पिं खः थः मचात
अहो ! अपिं ला छु हालाच्वंगु दु
अपिं हा: स्वयूवले आकाशं ग्वाराकी मखु अमित उद्धार यायूत
सुं वयाच्वंगु दु गरूड पंछि गया:
धयाब्यु पासापिं व कलिजुगया गरूड पंछि खः लाकि मखु
न्हापा गरूड पंछि गया जुइपिं सु जि ससिड धयाब्यु

भाः थुकिइ ल्वनाबःपिं किमि खः लाकि मखु
थौंकन्हय् थ्व किमित
उखें थुखें मत फूफू याः जूगु दु
धयाब्यु पासापिं मतया सिनाज्या जुलकि अपिं ग्याइगु खः
लाकि मखु
मिखाया सिनाज्या जुलकि अपि ग्याइगु खः लाकि मखु
थौंकन्हय् उखें थुखें वाःगु हि प्वालापिलि वःगुलि हे
अपिं इतिमिति कंगु खः लाकि मखु
अमित किमि धयाबले छिपिं गजप चाइ
धयाबिउ अपिं कतःजीवि खः लाकि मखु
ग्वारंगिरं सः वगु उकिं हे खः, व गरूडपंछि मखु प्वापु न्याःगु खः
किमि यक्व दाःगुलि हे प्वाः स्याःगु खः
अहो ! थ्व स्वयागु प्वाः जुइ, गपाय् ग्वःगु प्वाः जुइ
वास्तवय् व पूर्व मेचि निसें पश्चिम महाकालि थ्वंक थसः पायाच्वंम्ह
छम्ह बुरि ध्वः छथं भुयूम्ह
व च् प्वाः स्यानाः मूर्छा जूम्ह
थ्व हे प्व थय् वाला वाला सनाजूम्ह छम्ह किमिया ककुइ
थौं जायक स्वांमाः दु
जय जय शब्दं सर्गः थ्वयाच्वंगु दु
तर सुनां धायफु थ्व आवाज जन आवाज खः
वास्तवय् जन आवाज निर्माण यायमानिगु वस्तु खः
जन आकांक्षा निर्माण याय्मानिगु वस्तु खः
च् चू प्रत्येक मनू छगः छगः कंप्युटर खः

मनू खःसा अपिं-
अमित थःगु देश यः खः, ययबिउ, तर अमिसं स्वीकार याय्
माःगु खःकि

देश तःधंगु मखु
देश तःधं खःसा तःधनेव्यु, अमिसं स्वीकार याय्माःगु खःकि
अपिं तःधंपिं मखु
हिमाल तःजाः खः, तःजाय्व्यु तर अमिसं स्वीकार याय्माःगु
खः कि

अपि तःजाःगु मदु
हिमाल च्वाउँ खः, च्वाउँइव्यु अमिसं स्वीकार याय्माःगु खः कि
अमित सिचूगु मदु
तराइ क्वाः खः, क्वाय् व्यु तर अमिसं स्वीकार याय्माःगु खःकि
अमित लुमुगु मदु

मनू खःसा व किमि-
मछालेमाःगु खः नांगापिंसं थःगु ओभरकोतया जय जय
धाःगु न्यनाः
घांलाःपिंसं थःगु वंगूरबाथया जय जय धाःगु न्यनाः
मछालेमाःगु खः व त्यानुपिंसं थःगु हेलिकप्टरया जय जय
धाःगु न्यनाः
सुकूपौतयसं थःगु महलया जय जय धाःगु न्यनाः

उह ! बल्चात्रय् पुचलय् मछाःमजूसें महल दनाच्वंगु देश थ्व
नांगापिनि पुचलय् मछाःमजूसे वसः पुनाच्वंगु देश थ्व
हिमालया च्वापुं हिटरया जय जय धयाच्वंगु देश थ्व
तराइया निभालं रेफ्रिजिरेटरया जय जय धयाच्वंगु देश थ्व

मनू खःसा व किमि-

मछालेमाःगु खः व नांगापिनि पुचलय् वसः पुनाः दबुलिइ दनेत
मछालेमाःगु खः व पित्याःपिनि पुचलय् विकासया बाखं कनेत
बयागु भिखा खाः गुच्चा मखुसा
खनेमाःगु खः वं-
सुनां कापः थात वया म्हय् बसः मदु
सुनां सिनाज्या यात वया म्हुतुइ नसा मदु
अहो ! सुनां अपराध यात

वयात कसा मदु

आखिर विकास जुइगु छु दु ?
प्रकृतिया नियम ध्व हे खः कि गुकिया हा दु उकिया चुलि वइ
गुकिया पुसा दु व बुया वइ
सनू सीगु पुलां व्यापार खः
उकिया पुसा चुलि वयाः विकास जुजुं
भयंकर सिमा जुयाः संसार त्वपुयाच्वंगु दु
न्यँ व किमिं छु धाल
दास प्रथा मन्त हँ
उपनिवेश स्वतन्त्र जुल हँ
उपनिवेशथौं स्वतन्त्र खःसा थुलि हे खँय् स्वतन्त्र खःकि

अपिं मालिक ह्लिलेत स्वतन्त्र खः

मानो छम्ह मिसा जोभनया टक्सारेय् छापय् यानाः नोट

कायत स्वतन्त्र खः

दास स्वतन्त्र खःसा थुलि हे खँय् स्वतन्त्र खःकि

अपिं मालिक ह्लिलेत स्वतन्त्र खः

मानो छम्ह मिसा बजार चाःहुलाः भोत कायत स्वतन्त्र खः
न्यँ व किमिं गुम्ह नेताया नां काल
न्यँ व किमिं गुम्ह महात्माया नां काल

व महात्मा महात्मा खःसा धयाब्यु कि वयागुहे सात्तिकया
क्वय्
छाय् खिचा थें चाःतुलाच्वन मनूया मचात
छम्ह छम्ह नीच जुयाः छपाः छपाः भांम्रा फायाः
व नेता महान खःसा धयाब्यु कि वयागु हे सात्तिकया क्वय्
छाय् खिचा थें चाःतुलाच्वन मनूया मचात
छम्ह छम्ह नामर्द जुयाः छपाः छपाः भांम्रा फायाः
व कवि महान खःसा धयाब्यु कि वयागु हे सात्तिकया क्वय्
छाय् खिचा थें चाःतुलाच्वन मनूया मचात
छम्ह छम्ह ज्ञाता जुयाः छपाः छपाः भांम्रा फायाः
भांम्रा उलाः उद्घाटन याकेब्यु व महान महात्मायात
महान कवियात, महान नेतायात, महान महानयात
अन खिचा घय्पुनाः ध्यनाच्वंगु दु चिकु लंकेया निंतिं
मनूया मचात
वास्तवय् सिइकेमाःगु खँ ध्वनिं खः अय् पासापिं !
किमितय्सं महात्मा पिकाइ मोडल मोडलया
कोति कोति तका खर्च यानाः
ताकि अमिसं न्याय् थफु कोटि कोटि मनू दांछि दांछिया भावं
व महात्मा पाखें
किमितय्सं नेता निर्माण याइ लखंलख तका फुकाः
ताकि अमिसं लखंलख मनू न्याय् थफु दांछि दांछिया भावं
व नेता पाखें
व नेता महान खःसा धयाब्यु कि वयागु देशय् उलिमछि
फ्वगिंत गनं दत
व महात्मा महान खःसा धयाब्यु कि वयागु देशय् उलिमछि
नीचत गनं दत

वास्तवय् अपिं न नेता खः न महात्मा खः
अपिं मनू मिइपिं एजेंट खः

थौंकन्हय् न्ह्यागुं व्यापारया विकास जुयाच्वंगु दु अले नेपालय् थें

अद्‌भूत अद्‌भूत नक्सांया व्यापार गनं देशय् मदु
थ्व प्रत्येक नेपालिया भाग्य खः
नेपालय् थें अद्‌भूत अद्‌भूत नक्सां ध्यबा छं गनं हे कमय्
याय् फइमखु थ्व छंगु भाग्य खः
छ गरीब खःसा थ्व छंगु हे भूल खः
थःगु हे छेँ मियाः तःमि जुइफुगु देश थ्व
मिया छ्रूव छेँ
वाह ! गज्याःगु नक्सां छेँ मिइ ज्यूगु देश थ्व
थःहे च्वनेगु यानाः, थःगु हे
छेँ मिइज्यूगु देश थ्व
थ्व खँ मथूसा छ छम्ह सच्चा नेपाली मखु
छ छम्ह सच्चा नेपाली मखु थ्व खँ मथूसा
थय्‌च्वंक व्यापारया विकास जूगु देशय् छ गरीब खःसा
छ संसारय् गनं मदुम्ह ध्वादः खः
सिइकाति अस्तित्व हे मदुगु जगया आधारय् थ्व संसार द
ध्यबाया अस्तित्व हे मदु अज्ज उकिया व्याजया आधारय्
थुलिमछि उद्योग व व्यापार दु
मनया अस्तित्व हे मदु उकियाहे इसारय् मनूया व्यवहार दु
समयया अस्तित्व हे मदु उकिया हे आधारय् मनूया संसार दु

छ ग्वाज्यः मखुसा छं चाः ला ? थौं न्ह्यागुं व्यापारया विकास
जुयाच्वंगु दु अले मनू मिइगु व्यापारया थुलि विकास

जुयाच्वंगु दु कि छन्त छंगु हे क्वथाय तयाः
लिबाम यानाच्वंगु दु
छन्त म्युम्यु ध्यबा कयाः सलाम यानाच्वंगु ब
पत्याः मजूसा छंगु त्वाःया गुगु क्लबया फाइल पुइका स्व
छंगु नां अन च्वयातःगु दु लाकि मदु
छकः मिखा गेले गेले याना स्व
छन्त पत्ति चिकातःगु दु लाकि मदु
तुतिं छकः वना स्व अन लँ ल्यंकातःगु दु लाकि मदु
छंगु चरित्र अमिसं दयूके धुंकल
छकः न्यना स्व, छन्त छ हे यानाः अमिसं परिचय बियाःतःगु
दु लाकि मदु
अहो ! छन्त अमिसं थः यःकथं निर्माण यानाः मिया छ्वःगु दु
गजप ध्व खः कि छन्त हानं हानं मिइ ज्यू छंगु मृत्यु
तक मियाः ध्यबा काय् ज्यू
छं होश या छन्त शोकेशय् ब्वया तःगु दु लाकि मदु
सुनां धाल दास प्रथा मन्त ?
मालिइवले क्वेँ चुले दूसेंलि सुनां लहिना तइ २४ घंटा च्यःत
सुनां धाल केटी प्रथा मन्त ?
स्वः हुँ थःगु कारखानाय् मुंका तइ गुलि मिसात
स्वः हुँ अस्पतालय् मुंका तइ गुलि ल्यासेत
वाह ! मिजंतय्‌त नर्स याय् मज्यूगु छाय् जुइ
वाह ! मिजंतय्‌त नर्स याय् मज्यूगु छाय् जुइ
मिसा व मिजनय् भेद छाय् ?
वाह ! मिसातयत हे जक नर्स याय्‌माःगु छाय् जुइ
कारण थुलि हे खइकि
भंबःत स्वां गय् जुइ

आखिर मिसात कां हे खः
कां मिसाया नां हे खः
खः ! अपिं लापाचा थें सना जूगु दु अपिं स्वतन्त्र हँ
अमिसं थूगु खँ थुलि हे खःकि
गबलेतक थिइमत्यः जूगु हिं अपिं ह्याउँगु दइ
सु मिजं सिइफु अमित बिधवा यायृत
गबलेतक अमिके अबीर स्वःस्वः वःगु दइ
सुनां पनेफु अमिगु सिंचय् सिंदूर तयृत

तुयूम्ह लापाचा थें च्वंम्ह नर्स खनिइबले
वया भाःतया मत्तिइ वइ नकतिनि मसांनं ल्याहां वया थें
सिपाहिँतय् व्यारिक, थ्व विश्वबाखाना
अले थमि न्ह्यःने च्वंगु तिन्ख्यः लुमनिइबले
छम्ह कबिया
मत्तिइ वइ थःगु महाकाव्यया संयोगान्त
अन हे तिन्ख्यलय् याय्माःथें

वास्तवय् प्रत्येक नर्सतय्सं सिउ तुयूगु वसः पुं सां अपिं विधवा

मखु

प्रत्येक सिपाहिँतय्सं सिउ कलाः मदुसां अपिं कुमार मखु
आहा ! अपिं निखलः निख्यरं कवाज म्हितिइबले
गुलि लयताइगु जुइ थ्व तिन्ख्यः....व कबिया तिन्ख्यः
थःथःगु वंदूक ज्वनाः न्ह्याज्याइबले
गुलि लयताइगु जुइ थ्व नेपाः.... व कबिया नेपाः
वास्तवय् फुक्क नर्सतय्सं सिउ अस्पतालय् दुथ्यनिइपिं
तःमित खः, अले जिं तिवां तिवां सःताः अमिके न्यने कि
छिमि तःमितय् न्हि हुइ मगाःनि ला

फुक्क सिपाहिँतय्‌के न्यने छिमि त:मिया रक्षक जुइ मगा:निला
थ्व हे सिलसिलाय्‌ जिं प्रत्येक शिक्षकतय्‌त तिन्ख्यलय्‌
भव:लाक तया: न्यने-
छिमि भविष्यया भ्रष्टाचारीतय्‌ न्हि हुइ मगा:निला ?
(व हे विद्यार्थी जक विद्यार्थी ख: गुम्हस्यां भ्रष्ट शिक्षा वहिष्कार
याइ)
प्रत्येक ज्यापुतय्‌के न्यने- छिमिसं गरीबया म्हुतुइ लाय्‌मा
धका: छपाँय्‌ चापाँय्‌ पुइकागु दु ला ?
प्रत्येक ज्यामितय्‌के न्यने- गरीवया म्हय्‌ लाय्‌मा धका:
क्वलाछि काप: थानागु दु ला ?
प्रत्येक ड्राइवरतय्‌के न्यने- गरीवया लँ चिइ हाय्‌मा
धका: छक: हैण्डल ज्वनागु दु ला ?
प्रत्येक मनुखं बा: चाय्‌केमा:गु खँ थ्व ख: कि मचाबले हे
अमित
लेठ मेसिनय्‌ दुछ्‌वया: चा:चा:हिइका: पिकाइगु ख:
उकें अपिं गुगु नट ख: गुगु बोल्ट ख:
मनूतय्‌त नट बोल्ट व्यरिंग याना: मिइपिं नेतात महात्मात
गय्‌च्वंक ग्यानापुपिं गिद्ध ख:
गिद्धलला अहो विश्व प्रसिद्ध ख:

प्रत्येक मनुखं थौं चाय्‌केमा:गु खँ थ्व नं ख: कि
गुगु कसा थ:त मय: व हे कसा मेपित याय्‌त सुनां
थ:त ज्याभ: याइ
गुगु अन्याय थ:त मय: वहे अन्याय मेपिंत याय्‌त सुनां थ:त
ज्याभ: याइ
धिक्कार ख: व मनू गुम्ह अन्याय याय्‌त ज्याभ: ख:

धिक्कार खः व नेता गुम्ह मनू न्यायूत ज्याभः खः
धिक्कार खः व महात्मा गुम्ह मनू न्यायूगु सेन्टर खः
उह ! थज्याःगु सेन्टरं मनू गुलि कतिना: थैं
मालिकतयूत
मनू हे दकले दंगु वस्तु खः थौंया मार्केटयू

मनू दंगुलि जक गाहात लयूताःगु मखु
असिसं थ्व नं सिलकि मनू हे कल्प वृक्ष खः
अले थ्व कल्प वृक्षया गुँइ अपिं न्ह्यइपुक म्वानाच्वंगु दु
मनू सिमायू अहो चकलेट सइ
बिस्कुट सइ
धयाव्यु कि प्रकृतिया गुगु लहरायू बिस्कुट सःगु दु
मनूधारिइ मोटरकार दु
धयाव्यु कि प्रकृतिया गुगु जंगलयू अथे न्ह्यइपुसेच्वंम्ह
खराचा दु
अले धयाव्यु प्रकृतिया गुगु आकाशयू
हेलिकप्टर धयाम्ह पंछि दु
वाह ! मनूया गाहात कलिजुगया गरूडपछि गयाः ब्वना जूगु दु
वाह ! वाह ! अद्भूत रस कया जूगु दु

छम्ह मिसाया जीवनयू ग्वः दँ थिइमत्यः जुइ जि धायूमफु
जि थ्व धायूफु कि सुन्दरी वसुन्धराया अरबौं अरब वर्षया
जीवनयू

सःवसः दँ जक हे थीमत्यः जुइ
अले थुलि हे दँ जक बयागु तिखर जौभन खः
बयागु अरबौं अरब वर्षया जीवनया

अहो अरवौं अरव वर्षया जीवनय् सःबसः दँ हे जक वसन्त
गुकें व अद्भूत रस काय् दइ हेलिकप्टर व्वयका:
सः बसः दँ हे जक व जौभन
गुकें अद्भूत रस काय् दइ मोटरकार न्ह्याका:
अय् याकनं मोटरकार न्या छें मियाःसां
अय् याकनं हवाइजाहाजय् च्वँ बुँ मियाःसां
फुइन थ्व जौभन पृथ्वीया
फुइन थ्व अयूला: पृथ्वीया
गुकिया सूरे वं हेलिकप्टर व्वयकइ
गुकिया सूरे वं मोटरकार न्ह्याकइ
उ: ! व जौभनया वरदान जितः धू धू जक छथनय् जायक
धुफ्वः धुफ्वः जक मिखा हिइक
धुफ्वः दंका: सतकपतिकं चुलुचुलु जुइ थ्व थचुपिं खराचात
हाकुगु सासः षिकया: फ्वार्र फ्वार्र
सर्गः पतिं हुर हुर व्वइ थ्व गरूड पंछित
अद्भूत रसया अद्भूत राग पिकया: ध्वार्र ध्वार्र
थौंकन्हय् गरूड गइपिनि पतिंचाय् मखु चक्र
चक्र अहो ! पंछिया छथनय् चा:चा:हिउ

व किमि – गुम्ह थौं थ्व गरूडपंछि गयाजूगु दु–ति
भाग्यमानि न्हापाया गुम्हं नारांद्यः मखु
व किमि – गुम्ह थौं हँय् वात गयाजूगु दु – ति
भाग्यमानि न्हापाया गुम्हं सरस्वति मखु
वाह ! थपिं हँय्चा गया: मनू न्या: जूगु दु
गरूडपंछि गया: मनू न्या: जूगु दु
मनू न्याना: थौंकन्हय् छु याइ असिसं

वयागु आत्मा स्याना: गरूडपंछि दयकइ
वयागु आत्मा स्याना: खराचा दयकइ, हँयचा दयकइ
थुइकेमा:गु खँ थ्व ख: कि
थौंकन्हयया गरूडपंछि न्ह्याक्व थहा वयाके सास: मदु
व न्ह्याक्व थव्व वयाके पपू मदु
बला मनू स्याना: दयकात:म्ह पंछि ख:
थौं दास प्रथा मन्त धा:गुया कारण नं थुलि हे ख: कि
आत्मा स्याय् धुंका: जक मनूयात च्य: या:गु ख:
ओहो ! थौंकन्हय् छम्ह छम्ह मनू न्याना: अमिसं छु छु दयका
पांप्रा दयकइ, पंखा दयकइ
मनू पँपँ चिना: चाइनिज प:खा दयकइ
(रह ! ब प:खा: थुनेगु साँस्कृतिक क्रांत गबले जुइगु जुइ)

हा:गु न्यँ, व दबुलिइ च्वंम्ह किमि-
सकलें जाना: देश थकायमा:गु दु हँ
वयागु मतलब थ्व हे ख: कि जनता पीचरोड जुया बिइमा:
वयागु कार न्ह्याकेत
जनता होटल जुया बिइमा: वया रहर यायत
जनता बियर जुया बिइमा: वयात स्वस्थ याँयत
जनता बिल्डिग जुया बिइमा: वया बासं च्वनेत
छाय्धा:सा विकासया परिभाषा वया:गु निंतिं
पीचरोड, बिल्डिङ्ग व तारादार होटल हे ख:

धा:गु न्यँ वं-बल्ला: तया: याय् मत्य: हँ
धा:गु न्यँ वं - जन शक्ति हे दकले त:धंगु शक्ति ख: हँ
आ: वयात म्हसिइकेगु लँपु थ्व हे ख: कि -

वं सिब – बल्ला: त्या: प्रकृतिया नियम खः

वं ध्व नं सिब – जनता हे दक्कले बल्ला:म्ह खः
आ: वयागु आजु छर्लंग खनेदु कि
जनता त्याके मजिउ बमला:पिं त्याके मा:गु दु

छकिं होश या पासापिं, वयागु ल्हातिइ गुलि
कैंचि दु, गुलि क:ति दु, गुलि कुइँ दु
गुलि त्वाकः दु, गुलि ब्लेड दु, गुलि छुरा दु, गुलि

कुठि दु, गुलि प्वाकः दु
गुकें वं जनता खिपः जुइब्यु कैंचि बाइ
जनता नँ जुइब्यु मुगलं छयाइ
सिँ जुइब्यु क:ति फाइ

कुचा कुचा थला: थ:त मा:मा:गु सामान याइ
गुगुं कुचा केक याना: चक्कुं ताइ
गुगुं कुचा कापः याना: कैंचि चाइ
अहो! छपु छुरि छम्ह महात्मा खः उकिं ध्यना मनू कुचा थलिइ
छुपु छुरि छम्ह नेता खः उकिं ताना: मनू कुचा थलिइ
छपु कैंचि छम्ह कवि खः उकिं चाना: मनू कुचा थलिइ
मले वं त्याचो काइ

नत्र सुनां धालकि बमला:पिं त्याइ
बल्ला:त्या:ला प्रकृतिया नियम हे खः
जनता नं अबले हे जक त्याइ गबले व बल्लाइ
सुनां धालकि बल्चाया राज वइ बल्चायाला अस्तित्व हे
ब्यनावनी
सुनां धालकि गरीबया हैकमी हइ! गरीबयाला अस्तित्व हे
गनावनी

Scanned with CamScanner

सुनां धालकि सर्वहारायाया सत्ता वइ सर्वहारायाला अस्तित्व हे
सुनावनी व सर्व विजयी जुइ
नीर कँथय् हिना च्वनीगु म्हासु लहरा खः सर्वहारा
न वया हा दु, न ह्यः दु
व्ला अथे हें न्हनावनी
नव नीर कँ, किमितय् महलया शोभा, हां निसें ल्यं दनाधनी
(अहो कँथं हे गुलि शोभा बिउ महलय् जुलकि छगू
क्वाकूटस जुयाः
स्वांनं हे बल्चाय् शोभा मबिउ छफ्वः वसंत जुयाः
च्च् दलाल खः आखिर दलाल थ्व प्रकृति हे
व शक्तिया दलाल खः
चकिं हे ला 'बल्लाःत्याः' वया संबिधान खः)
सुनां धाल सर्वहारायाया सूर्य्यः लुइ वयागुला अस्तित्व हे
अन्त जुइ
सारा संसारं यायमाःगु ज्याला थ्व खः कि
सत्ता रस हीन थजु, हैकम रस हीन थजु, राज रसहीन थजु
सत्ता फाकुइव्यु
हैकम तिकुइव्यु
राज रस हीन रसहीन जुइ व्यु
दर्जा खाइ व्यु
उइ ! मनूया मभिंगु कुशलता थ्व हे खः कि
वं न्हयाग्गु रस यायफु, जायात त्वत्वपुयाः न्हयाइपुगु थ्वँ यायफु
मछालापुगु जीभनयात त्वत्वपुयाः जीवनया मूलि यायफु
अय् मनूत सत्तायात सेवां जक त्वत्वपुयाः
चाकर व नमस्तेया कस्तिहां जक हय् हय् भुनाः
चाकुके मते

सत्ता गुगु कस्ति मखु व खल्त थव
सत्ता गुगु मिश्रि मखु व न्येन्ये थथा

मनुखं सत्तायात सित्तिकं चाकुकाच्वंगु दु अले
व चाकु नःपिंके किमि दाः मदाः जि मस्यू
तर जिं थ्व सिउ कि व चाकु नःपिं थः हे किमि जुयाः
पृथ्वीया प्वाः स्याकाच्वंगु दु
उह ! पृथ्वीया प्वाः ग्वार्रगिर्र न्यानाः गज्याः गज्याःगु युद्ध
जुयाच्वंगु दु
पृथ्वी मूर्छा कयाः छ्यातां च्वनाच्वंगु दु

सत्ता गबलेतक कस्ति जुइ अबलेतक पृथ्वीयात कष्ट जुहे जुइ
छम्ह व्यक्तिया निंतिं लखंलख मनू नष्ट जुहे जुइ
सर्वहारा क्रांतिया नं आःच्चा व हे खःसा अय् पासापिं
व नं पृथ्वीयात गुगु वासः मखु
व नं पृथ्वीयात गुगु वासः मखु

व कस्तिहाया छें शास्त्रया शस्त्रं ताना नःगु खः ब्राम्हणं
व शास्त्रजीवि खः
ब्राम्हणयाके क्षेत्रिं लाकाकाःगु खः थःगु तलवार
व शस्त्रजीवि खः
क्षेत्रियाके वैश्यं न्यानाकाःगु दू थःगु पूँजीं
व पूँजीजीवि खः
व कस्ति हे जक लाका नयूथा निंतिं शुद्रत
सनाःगु खःसा अय् पासापि,
अमिगु क्रांति नं गुगु वासः मखु पृथ्वीयात
अमिगु क्रांति नं गुगु वासः मखु पृथ्वीयात

शुद्रया हतियार न शास्त्र खः न शस्त्र खः न पूँजी खः
अमिगु हतियार श्रम खः अले
श्रम द्वारा सत्ता खाइबःसि जुइब्यु
गुकें पृथ्वीया किमि क्वाहां थव
गुकें पृथ्वीया किमि क्वाहां थव

सत्ता गुगुं रस मखु वास्तवय् व खालु खः
व खल्ल वः, व द्वालु खः
नव रसया दुने दुमथ्याकूगु छाय् जुइ नत्र सामंतितय्संनापं थ्व सत्ता रस
नव रसया दुने दुमथ्याकूगु छाय जुइ नत्र चाकरीवाजतय्संनापं थ्व सत्ता रस
चाकरी रसया प्यास मदय्ब्यु गुम्हं मनूयात हे, मनूत ! थ्व गुगुं रस मखु
सत्ता रसया प्यास मदय्ब्यु गुम्हं मनूयात हे, मनूत थ्व ! गुगुं रस मखु

न्यँ व किमिं छु धाल
व नीरकाँथं छु धाल
व महलया शोभां छु धाल-
Third world war जुइ हँ ।
न्यँ बयाके third world war मजूनिला
न्यँ बयाके third world war या तापं पृथ्वी बाथा बाथा मकंनिला

खः ब्याहाँचा तिमन्हूनि खः
खः बुलुहुं क्वाना वःगुलिं जक व तिमन्हूगु खः
थ्व third world war सत्ताया निति खः अले

सारा संसारं यायमाःगु ज्या थ्व खः कि
सत्ता रसहीन जुइन्यु सत्ताजीवित महत्वहीन
त्याक्स छत्याः न्हि जुइन्यु त्याकसजीबित सम्मानहीन
त्याक्स छपाँय् खै जुइन्यु त्याक्सजीवित फिदाकनी
वास्तवय् त्याक्स छु खः ? खै फाय् थें छगू मजिमँगागु खः
थुकिया निंतिं बिकास यायमाःगु दु बिश्वय्
नेपाः दर्शन, नेपाःया जीवन दर्शन
नेपाली जीवनया निंतिं जीवन मखु गुगुं कस्ति मखु हैकम
नेपाली जीवनया निंतिं महत्वहीन खः त्याक्सजीवित
उकें नेपाः देशय् गुम्हं त्याक्सजीवि मदु अले थःगु चिडिया
घरया निंतिं आयात याइ अमित गुगुं बिदेशं
नेपाः देशय् गुम्हं पूजाजीवि मदु अले थःगु थायथासयया
चिडियाघरया निंतिं आयात याइ अमित गुगुं परदेशं
उकेंला खःनि नेपाः निवासीतयसं
अमित भागियाइ तर हेला मयाइमखु
थ्व हे खँ थुयाःला खः नि थौंकन्हय् पूजाजीवित बरू
आइसक्रिम मिउ जूगु दु पूजा याः जूगु मदु
आहा ! व दिन याकन थव त्याक्सजीवित बरू
Hair Saloon चायकः थजु कैंचि ज्वनाः
मनू चानाः थमजु

त्याक्सजीवित Hair Saloon चायकः थजु !
कैंचि जनता चानाः थः कलाःयात म्याक्सि फिका थमजु !!
अहो व भयंकर कैंचि गुकिया निधाः मध्ये
छधाः महात्मा अले छधाः नेता खः
अहो ! जनता चानाः अमिसं लःकां न्ह्याइ कोत फिइ

जि थाय् हे थुन मनू स्याना: पांग्रा दय्कइ, पंखा दय्कइ
मसिइ गबले छन्हु चन्द्रमाय् हनिमून न्याय्कइ

व दिन याकन थव–
त्याक्स नीबित Hair Saloon चाय्कः थजु
वास्तवय् व हे दिनय् म्वानाच्वंपिं खः नेपाः निवासीत
हैकमथात हाकुतिनाः जीवन हनीपिं खः नेपाः निवासीत
जुजु जुइ न्हयाःला बाबु धाःसा आसे मांयाके छकः न्यना वय्
धाइतिनि धयागु भविष्यवाणी याइपिं खःनेपाः निवासीत
तुकुचाय् पिथा च्वनाच्वं पिं नेपाःनिवासीत लुमंकि–
मनूवल मनूवल धाःगुलि अपि दंगु खः
मनू वल धकाः दनां सिपाहीं का वःगु धकाः पयतुनाच्वंपिं
खः नेपाः निवासीत
थुलि रस हीन खः कथि थ्व नेपालितय् निंतिं
थुलि महत्वहीन खः कथि थ्व नेपालितय् निंति
महा त्याक्स नीवितय्‌त थौंकन्हंय् गुकथं संबोधन याइ
Hair Saloon य् च्वंपिंत आमिसं छकथं हे सबोधन याइ
छकें हे खः, नेपाः निवासीतय् भमचा दूकाइ बले
भमचायात न्हापालाक स्वीकार याकीगु हे माजु
ताःचा खः

थ्व नेपालित आश्चर्य चाः छकिं व धरहरा गइपिं खनाः
गुगु धरहरां गुलि च्वकाय् वन छलि नपुगु ताःचा बिइ
थ्व नेपालित आश्चर्य चाः छकिं व पवत गइपिं खनाः
गुगु पर्वत गुलि च्वकाय् वल छलि ताःधंगु धुकू बिइ
थपिं आश्चर्य चाः पर्वत गइपिं खनाः चाहे व हिमाल थजु

थपिं आश्चर्य चा: वीर जुइपिं खना: चाहे व युद्ध थजु
थपि आश्चर्य चा: पबना नइपिं खना: चाहे व बुद्ध थजु
घच्चा: थपिं व खेल खना: गुगु गया: गया: म्हितेगु जुइ,
चाहे व धरहरा थजु
घच्चा: थपिं ष कासा खना: गुगु गया: गया: म्हितेगु जुइ,
चाहे व हिमाल थजु
हिमाल गया: म्हिता ब:पिंत थमिसं
तराईलय् च्वना: न्यनाच्वंगु दु
चुइँचुइँ पूगु कराहिलय् च्वना: न्यनाच्वंगु दु
धयाब्यु सगरमाथां च्वापु छकू हयागु दुला गुकें तराइ
फुक सिचु थजु
जब रेडियो नेपालं हिमाल हिमाल धका: मूर्ख गायकत
हाला हइ, थमिसं थ्व हे लुमंकइ कि-
थ्व तराई ख: बाबु तराई
चुइँचुइँ पूगु कराहि
तिमिला कासा म्हिताच्वंपिंके नं थमिसं थ्व हे न्यनाच्वंगु दु
धयाब्यु तिमिला छकूचा कुचा थला हयागु दुला गुकें
बल्चा जिमिगु यचु थजु

इतिहास पुइका स्व
हिमाल गय्‌गु थज्या:गु वेकारया खेलकूदया सापहे विरोधी ख:
थपिं
युद्ध थज्या:गु वेकारया खेलकूदया सापहे विरोधी ख: थपिं
संसारया सारा मनूतय्‌सं सिउ युद्ध सत्ताया निति जुइगु
ख: अले
सारा संसार आश्चर्य चा:गु खँ थ्व ख: कि सत्ताधारीत

आयात याइपिं खः थपिं
सत्ताधारीत आयात याइगु देश खः थ्व नेपाः
उह ! थुलि गौरवया सगरमाथा दुगु देशं,
सत्ताधारीत आयात याइगु देशं थौं सिपाहींत
निर्यात यानाच्वंगु दु
उह ! गुलि नुगःपा ढसिउसि यानाः झसुकाः तइ बुराबुरितय्‌सं
अपिं हेहे लनाः ख्वयाच्वंगु दु
थ्व दे लहिइत धुसि धुसि लुयाः नं कू तःकू ज्वनाच्वंगु दु
अय्‌ अस्थायी जीवनय्‌ स्थायी जागीरया हकदारत,
अय्‌ संचय कोष, औषधी उपचार, पेन्सनया हकदारत,
धयाव्यु थ्व धुसि लूपिं ६३ दँ पूगु दु लाकि मदु
धयाव्यु अमिगु निंतिं पेन्सन दु लाकि मदु
हिचःति हाय्‌के फत्तले अमिसं पानीपोट पूगु दु, मालपोट
पूगु दु, तःसिं पूगु दु, वचत पूगु दु, नानारगया स्याकुरु पूगु दु
लाकां छजु न्याःसां नापं बिक्रि कर पूगु दु
धयाव्यु ल्वय्‌ जुलकि अमित औषधी उपचार दु लाकि मदु
धयाव्यु धुसि लुलकि अमित पेन्सन दु लाकि मदु
फत्तले छम्ह ड्राइवरं छिमित पूर्वं उत्तर यंकूगु दु उत्तरं
पच्छिम यंकूगु दु जवं खवय्‌ यंकूगु दु खवं जवय्‌
यंकूगु दु न्ह्यःने लिउने यंकूगु दु लिउनें न्ह्यःने
यंकूगु दु
धयाव्यु धुसि लुल कि वयात पेन्सन दु लाकि मदु
जिं धाय्‌ त्यनागु खँ थ्व खः कि गबले तक देशया प्रत्येक
च्वर्गिक्षतय्‌त असक्त वृत्ति दइमखु अबले तक
छिमिसं पेन्सन काय्‌गु अपराध खः

❀ वासिन्दा

थुथाय् जितः थ्व कविता मजुल भाषण जुल धाइ
धाइन्यु
कविता हे जक च्वयागु कबुल जि गबले यानागु दु ?
जि यगु च्वय् मयःसा व्वने मते थनं क्वय्
सु ं ब्वगिं*याात जिं गबले ब्वँ धयागु दु ?
धाय्मते जिगु कविताय् भाषण ल्वाकज्यात धकाः
तं प्याहां बलकि छपु बंदूक धस्वाका बिइ जि
जिगु छपु मुक्तक धकाः

पित्याःपिनि पुचलय् ब्वरि ब्वया जुइ मछाः मजूपिन्त
बल्चै बल्चाया दथुइ महल ब्वया जुइ मछाः मजूपिन्त
नांगापिनि पुचलय् वसः फिना जुइ मछाः मजूपिन्त
ई थुथु यायगु दिन जिगु दिन खः धाले
प्रत्येक पित्याःपिं व नांगापिनि मिखाय् जि
थ्व दिनया न्ह्यलं चायकाच्वनागु दु धाले
व मिखाया सुथय्
छिमिसं बसः पुना जुइ छालिइ मखु थ्व जिगु भविष्यवाणी
खः गुगु अवश्य नं सत्य खः निस्य नं सत्य जुइ
व मिखाया सुथय्
छिमिसं थःगु छेँ धयपुइ छालिइ मखु, थःगु बुँ धयपुइ छालिइ
मखु
थ्व जिगु भविष्यवाणी खः
गुगु इतिहासया निश्चित घटना खः
छंगु बुँसा तय् यंकि छंगु त्यपय्
छंगु छेँसा तया ति छंगु सेफय्
थ्व जिगु सूचं खः

* पाठक

कन्हय् अवश्य जिगु जनताया सूचं जुइ
थ्व जिंहे निर्माण यायूगु घटना खः

अजू चाः नेपाः निवासीत उह ! गथे रस भाःपिइ फत व छ्य थं भुयूि
हिमालतय् खबियात
अमिगु हिचःतियात
अमिसं पूगु त्याक्सयात
उह ! गथे रस भाःपिइ फत मनूया हियात
व रसया लोभीत ओहो ! गयूच्वंक हाकुपिं भंबः खः
अयूच्वंक तुयूम्हयात हाकु धाल धकाः जितः वँय् धाइ जि ग्याः
जि ग्याः थ्व इलय् कविता च्वयू जि, ग्याः जि थ्व इल
कविता च्व

ग्याः जि थ्व इलय् कविता च्वयू
उह ! छुं हे धायू ग्याः जि थ्व इलय्
छुं खँ ल्हातकि हे प्रमाण हिँ धाइगु ई थ्व
व हाकुम्ह भंबः खः
जि बँय् खँ ल्हानागु मखु तर जि बँय् धकाः अमिसं थ्व हे
दसि बिइ कि जिं तुयूम्हयात हाकु धाःगु द्
उह ! हिंग्वाः हाकु धाःसां जितः सके वँय् धाइ अमिसं
अमिसं हिंग्वाः मिं नयूकाः न्यनिइ कि हिंग्वाः हाकुगु ग्व
मिं नयूकाः जाँचय याना खयां हिंग्वाः हाकुगु मद्
जि नं धायूकि व हाकुम्ह मखुसा वयागु खवालय्
सपेता इला स्व व तुयुइ लाकि तुयुइ मखु
अथेहे भाजनय् सपेता इला स्व व तुयुइ लाकि
तुयुइ मखु
भाजनयू सपेता यूसां तुयुइ

वयात सपेत । यूसां तुयुइ

∴ यूसां तुयुइ = भाजनय् सपेता

यूसां तुयुइ = वयात सपेता

∴ भाजनय् सपेता = वयात सपेता

∴ भाजं = व

धयाब्यु कि थ्व प्रमाणित जू लाकि मजू
लुसंका स्व थयूब्वंक रंगीचंगी बजारयात
Black Market धाइगु खः लाकि मखु
गबलेतक Black market दइ अबले तक
Black Country जुइ लाकि मजुइ
थन हाकुगु हिमालय द् हाकुगु खुसि
हाकुगु तिमिला द् हाकुगु निभाः
हाकुम्ह मां दु हाकुगु दुरू
हाकुगु छाति दु हाकुम्ह अबु
थौं कायमस्त जक मखु म्ह्याय्मस्त नापं नगद् चेक खः
अले धयाब्यु
थनया मनूत हाकुगु धरहरा गयाच्वंगु द् लाकि मदु

अहो जिं थन छगू हाकुगु हिमालय छर्लंग खनाच्वनागु दु
उकिया च्वकामित अहो हाकुपिं भुतिमाकः खः अले
अमिगु हाकुगु न्ह्यपुया हाकुगु विचारं
हाकुगु म्हुतुं हाकुगु वाक्य हाकुक वान्ता यानाच्वंगु द्
कि अमिगु ब्वहलय् अपाय्धंगु आकाश द्
इकिधिकि सनकि सूर्यः कुतुवइ
तिमिला कुतुवइ, गुलि नगु हाया वइ
पर्वतया च्वकाय् च्वनाः अमिसं घोषणा यानाच्वंगु द् कि

अमिगु छथनय् पर्वत दु
भारि फुक्क थःम्हं क्वबिया: जय जय हालाच्वंगु दु जनता
तर सुनां धायफु व आवाज जन आवाज खः
बाः चायूकि व आवाज हाकुगु दु लाकि मदु
व मनूत हाकुपिं खः लाकि मखु
थ्व खँ सत्य खः कि गरीवया दुःख गरीवं हे जक सिउ
हाय ! व गरीव गुलि अपराधी खः
व तःमि जुइत गुलि चाकरि यानाच्वंगु दु
थःत मयःगु दुःख मेपिन्त बिइत वं गुलि कुतः यानाच्वंगु दु
वं धर्म यानाच्वंगु दु अले थुगु जुनिइ मखुसा मेगु जुनिइ
तःमि जुयाः थःम्हं सह याय् मफुगु अंन्याः
मेपिन्त याय्‌गु वया जन्मकाःछिया योजना दु
सुनां धायफु कि व म्वसाः जन योजना खः
सुनां धायफु कि व इच्छा जन आकांक्षा खः
जन आकांक्षा आखिर निर्माण याय् मानिगु वस्तु खः

हालाच्वंगु न्यँ व दबुलिइ च्वंम्ह किमि- न्याय माः हँ
न्यायला थःत थःम्हं हे याय‌माः
जिं सिलुस्वांक्ष्खय् धयागु लुमंकि अय् पासापिं-
थःत थःम्हं न्याय याय् मफुसा
सुनानं याना बिइगु न्याय
अन्याय जक खः

गुगु जमानाय् छकः रावण स्याना रामं जि धायमफु
थौंतक मनूत रामया दास जुयाच्वंगु दु

❀ कबिया थःगु हे पिदने धुंकूगु उपन्यास

अयूत्वंक अन्याः जुल नं अमित
रामया हे जक आश जुयाच्वंगु दु
सिइकातयू माःगु खँ थ्व खः कि
राम सुं मखु, व गनं मदु, अले गबलें मदु
रावण न्ह्यान्हं खः, व न्ह्याथायूसं दु, अले न्ह्याबलें दु
उइ ! स्यायूसाथं चुलि जाइम्ह रावण हे खः
पलाः पतिं थ्वदुइम्ह रावण हे खः
अयू पासापिं थः हे दुँ
थःत न्याय यायूत थः हे सँ

होश या छ्न्त सुनां न्याय याना बिल धाःसा छ वया दास जुइ
मनूत सत्ताया दास जूगुया कारण थ्व हे खः कि
सत्ता पाखें अमित न्यायया आश जुइ
चकें थौं होश यायूमाःगु खँ थ्व खः कि
छ्न्त सुनां न्याय याइ, जितः सुनां न्याय याइ
छ जि दास सिद्ध जुइ
छ्न्त सुनां मिया नइ, जितः सुनां मिया नइ
छ जि पशु सिद्ध जुइ
सत्ता चाकुगुया कारण नं थुलि हे खः कि वं यक्व पशु
न्यायूफु, वया यक्व दास दु
थौं प्रत्येक मनुखं चायूके माःगु खँ थुलि हे खः कि
मानवताया चिं न मालकियत खः न दासत्व
मनुखं कायूगु आनन्द मखु सत्ताया आनन्द
थौं छ जि म्याय़ू माःगु ग्वँ थुलि हे खः कि
चःबि च्वयूकेत गन लः छ्यलिगुइ खः अन अमिसं
छ जि छ्यलाबुला❁याइ

❁ प्रयोग

होश याय् मा:गु खँ थ्व खः कि स्वयातं अन्याः याय्‌त
छन्त जितः हे थ:गु ज्याभः याइ
उकें थौं थुइके मा:गु थ्व खः कि
व दबुलिइ च्वंम्ह सु खः
मनू मिइम्ह एजेन्ट खः
वा वयात जात्रा याय् वा
हुलिहुलि व:पिनि पुचलं हुत्त ब्वया वनिइ व
वा याकनं स्वागत याय् वा
थ्व ई हाकुगु ई खः जिं न्हाचः हे धाय्धुन थ्व मनूत
हाकुपिं खः

हाकुम्ह मांया हाकुगु नुग:पाया हाकुगु दुरु त्वनाः ब्वलना च्वंपिं
थ्व मनूत हाकुपिं खः
हाकुम्ह सूर्द:या हाकुगु निभालय् च्वंपि थ्व मनूत हाकुपिं खः
हाकुगु हिमालया हाकुगु लः त्वनाच्वंपिं थ्व मनूत हाकुपिं खः
हाकुगुँ छ्यानाः हाकुक बुँ ज्यानाच्वंपिं थ्व मनूत हाकुपिं खः
हाकु बजारया देसिसालं स:गु हाकुगु अन्न नयाः
म्वानाच्वंपिं थ्व मनूत हाकुपिं खः
उकें यत्थे सिइदु थ्व जात्रा हाकः जात्रा जुइ
सिंदूर जात्रा न्याय्केगु भाग्य ला छंके जिके अबले हे जक दइ
गबले थ्व हाकुपिंसं वँय् वँय् थुनात:पिं शहीदत
चुलि चुलि वइ
जिगु मिखाय् ला छ्य:ः चित्र थ्व हे दु पासापिं
शहीदतय् हि बा:गु भूमि सूर्द: ह्याउँक थाहां वयाच्वंगु दु
हाकुपिं खिचात व सूर्द: स्वस्वं न्हाउँ न्हाउँ हालाः
लिलि चिलाच्वंगु दु
वा व हाकुपिं खिचात मध्ये छम्ह व दबुलिइ दनाच्वंम्ह नं खः

थौं ज्रात्रा वयागु हे जुइगु खः अले
वयात छमाः लाकांमाः, छगः गाडा व
भचा हाकः माःगु दु अले
थ्व समारोहया लसकुस न्ह्ये जिंहे हालेमाः छाय्‌धाःसा
(हिमालयया न्ह्ये यक्वस्यां हालेधुंकल)
नेपाःया प्रसिद्ध गुँ हाकुगूँया न्हापांम्ह गायक
जि हे खः

फवगिं

जि व जिम्ह पासा स्वयम्भुइ गःचाः हिलात्वना ।

अथे चाहिला त्वनावले छम्ह पर्वांग मचां जिम्ह पासाया लं ज्वना न्याग: धेवा फवन । वया तँ पिहावल थें मचाया न्यताले चारावक दाल ।

अले वं धाल-मछा मजूला फवना नय् । ना हासा पसः तया न फवना नयमते उलि धया वं म्हिचां नीन्यातका दां लिकया मचायात ज्वंकल ।

व घटना जुयाः दच्छि लिपा छम्हु जिं न्यना-जिम्ह पासा त्वचं कयाः सने मफयका च्वनहँ । व्यापार नं ध्वगिक स्यन हँ ।

अलग् वंत विचाः बनेधका छन्हु जि वैगु छें पाखे वना । वैगु त्वालय् च्वंगु फलचा जक पुले त्यनावले" न्याग धेवा बिया दिसँ, भाजु" धागु सः जि ताल ।

सः ताया फलचा पाखे स्वयाम्ह जि अजुगति चाल । फलचाय् जि जिम्ह व हे पासायात खना च्वना ।

उकेया कारण न्यना वले वं थथे लिसः बिल-आ जिके आत्म वल व आत्म अभिमान मन्त उकें जि फवगिं जुल ।

प्यास थन सुधारया मखु
प्यास खः छगू परिबर्तनया

– गिरिजाप्रसाद

वेलुन

छम्ह मचां छग: वेलुन पुयाच्वन । वेलुन तग्व: जुजुं वन ।

व खना छम्ह वुढाम्ह मनू हाला हल-अय् गात गात वेलुन तज्याइ ।

वंगु खं तासां मचां मता:छु यात । वं हानं वेलुन पुल । वं वेलुन छु पुल वेलुन ला प्राक्क तज्यात ।

वेलुन तज्याना मचा मिखा गिलिगिलि याना खवल -जिगु वेलुन... जिगु वेलुन ।

वेलुन तज्यागु स्वयाच्वंम्ह व वुढाम्ह मनूया म्हुतुं खंग्व: व्यन-दुने च्वंम्ह द्यो थाय् मदया पिब्वात ।

पोखरायागु नेपाल भाषा

–इन्द्र माली

१:१: नेवा:गा:या यौता (west) पाखेंया पोखरा नं नेवा:तय्‌गु मू बस्ति मध्ये छगू ख: । नेपा:यागु बांलागु देतय्‌गु कोलय् पोखरायागु नां नं मकास्य मगा: । पोखरा गुलि बांला: उलि हे थनया नेवा: संस्कृति नं नां तयाच्वंगु दु । गुगु सापारू खुन्हु पिहां वइगु ख्याल:, प्याखंयात काय्‌फु ।

पोखराय् नेवा:तय्‌सं थ:गु संस्कृतियात जक मखु थ:गु भाय्‌यात नं कय् च्यानाच्वंगु दु । थन नवाइगु भाय् अपाय्‌चो खँग्व: कथं सपा:सां ध्वनि भचा पानाच्वंगु खनेदु । अरू थनयापिं पों-तय्‌सं नवाइगु ला ऋन विश्मय पूर्ण जू । गुगुयागु अध्ययन विस्कं जुइमा: थें जित: ता: ।

१:२: पोखराय् नेवा:त न्यादो धँथें दु । थुपिं उप्व: याना: ख्वप व यल पाखें वयाच्वंगु खनेदु । उकिं थन ख्वप व यल देयागु नख: चख: हनेगु ज्या जुया वँच्वंगु दु । थन नवाइगु भाय् वाग्लुङ्ग, म्याग्दी, स्याङ्जा, तनहुं. लमजुङ्ग, गोरखा, पाल्पा, बुटवल, व गुल्मी पाखें नवाइगु भाय् नाप उप्व: साम्यता खनेदु ।

पोखराय् नेवा:त स्वस: दँ न्हृचवं निसें च्वनेगु नी याना ब:गु खनेदु । लिपा राणातय्‌गु इलय् बने ज्याय्‌या निंतिं नं थन उप्व: व:गु खनेदु ।

२:१: पोखराय् नवाइगु छुं खँग्वः छकः स्वयू—

ये॑. ने. भा.	पो. ने. भा.	ये॑. ने. भा.	पो. ने. भा
कःनि	लाउजा	कपाः	म्होसो
मो । हिमो	मा । हिमा	म्हायूपं	म्हेप
कयूगू	कँउ	न्यताः	ङाता
गाः	गाङ	कंकु	गक्कु
लँ	लाँपु	पंचि	पातिन्चा
बुंगाः	दुँ	म्ह	म्हाँ
पउ	पोलो	आंगसा	आउँसा
फायूगु	फाङा	आरपति	आटिकुती
हाकः	हाको	मह्ली	म्हारा

२:२: खँभाय् यागु संगठनय् पानाच्वंगु मदुसां ध्वनि कथं छुं भचा पानाच्वंगु दु । गुगु–

सांफु बाल्लाउ द । (सफू बांलाःगु खः)

भारी क्यातु दौख । (भारी क्यातुगु खः)

थेकी ये॑ भीच्चा ध्यो द । (ठेकी भचा ध्यः दु)

जाक्कीयू भा दुकुंछि बढे जुल । (जाकियागु भाः दोबर बढे जुल)

ह या सीङ स्वाङ बाल्ला द । (हः सिकं स्वां बांलाः जू)

सला मथाङ मङा । (सल याकन मवं)

जि मथ्याङ वेङा (जि याकन वयू)

२:३: विभक्ति प्रथमाय् 'ङ' पोखरायागु नेपालभाषाय् प्रयोग जुयाच्वंगु खनेदु । गुगु–

रामङ च्वल ।

सीताङ स्वेल ।

नानीङ नेना ।

वङ धाल ।

वँङ ङ्याय ।

ब्वाङ ङयाना दिल ।

३:१: पोखरायागु क्रिया पवय् बाग्लुङ्ग, बुटवल, पाल्पा व बन्दीपुरयागु थें लिपा 'ताङ' वयाच्वंगु खनेदु । गुगु–

छंगु छें जि वेताङ । जि म्या हालिताङ ।

जि बोनीताके थेकताङ । जि फेवाताले वानेताङ ।

३:२: सर्वनाम खँगो नं पोखरायागु थ:गु कथं छ्चला त:गु खनेदु–

जुकु । जुगु छें छमी छें

जिमी (जीगु) छें छङ्गु छें

अमी छें आनायु छें

४:१: पोखराय् नवाइगु नेपालभाषा ख्वपयागु नेपालभाषा नाप आपा: हे सतिइगु खनेदु । गुगु–

अना (अन) अपु (व) वता । लाउजा आदि खँगो कायेफु । ख्वप भाषिका नाप थुकथं सतिइगु मू कारण थनयापिं नेवा:त ख्वप दे... ब:गु ख: । गुपिं ८० प्रतिशत धँथें दु । कालान्तरय् वया: थुमि... भाय् स्थानीय ध्वनि याना: छुं भचा पाना च्वंगु जक खनेदु । गु... खँ थन नवाइगु भाय् व ख्वप भाषिकायागु ध्वनियागु साम्यता... स्पष्ट जू । ☐

लिसः पौ – साःमि, येँ (भरत) यात

साःमि, येँ (भरत)

तयजूया १०९९ कौला, मोहनी ल्याखय् पति ४१ निसें ४७ तकया छिगु 'साहित्य दुने-साहित्य पिने' ब्वने खन । सुभाय् ! छिगु व लुमन्ति-यात, पुकि दं दँ न्ह्यो जूगु अनौपचारिक प्रत्येक खँपुयात टेप रिकर्डरं थें लुमंका तयफु । साय्द ......व लुमन्तियात छि इमान्दारी पूर्वक न्ह्या-ब्वया दीगु जूसा !

थ्व जितः लुमंकथं १०९८ चिल्लाया छन्हु सँ न्हिनय् पासा नाती बज्राया सफू धुकूस जूगु खँल्हा बल्हा खः । खयतला थ्व खँ पासां पासा नाप सामान्य वातावरणय् ल्हाइगु तसकं अनौपचारिक कथंया जक हे खःला धंगु जि थुइका च्वना । मस्यु, थजागु गफया लिधंसाय् नं साहि-त्यिक बिबाद वा आलोचना ब्वलंके ज्यू खनि ! थ्व नं छगू न्हू परंपराया सुरुवात खःला ?

निगू पक्ष दथुया खँल्हा बल्हाय् सुनां अप्वो द्वंकल वा सुनां अप्वो भिकल थ्व मेगु हे खँ जुल, तर जूगु खँ सही रूपयात सुचकेत स्वयगु तसकं अलगहे खँ जुल । 'साहित्य दुने-साहित्य पिने' छि स्वैत स्वैत गुकथं प्रस्तुत यानादीगु स्वल वा छु धैदिल, उकियात छि 'गिरिजा' व 'सिलुस्वां'या वकिल थें जुयाः प्रतिबाद याः थें स्वैगु प्रतिपाद यायगु थ्व च्वसुया मनसुवा मखु । 'तयजू'या ब्वमिपिन्त जी दथुइ सफू धुकूस जूगु खँल्हा बल्हाया यथार्थ रूप व थ्व सम्बन्धी जिगु धारणा ब्वयगु कुतःहे थ्व च्वसुया उद्देश्य ।

× × ×

गिरिजाया 'सिलुस्वां' पिहां वय् धुंकल, तर भबले तक जि मस्यूनि। पासा भूषणं छन्हु जिमि 'अनुसन्धान प्रबिधि गोष्ठि' स ज्वना हाल। 'सिलुस्वां' सफूया ख्वा:पौ Cover page या लिउने उद्धृत याना त:गु ऊव:त ख्वना: जिपि सकसितं न्यंका दिल। जिपि फुकस्यां छ्वा: म्हुतुं लिच्व: पिज्वल-"अहो गपाय्च्व Reactionaries line त श्व" उबले पासा भूषण भचा गम्भीर जुल "गिरिजा धैम्ह मनू गपाय्च्व बदमास, लाक्व पाक्व हे च्वइगुका, श्व ऊव: स्वरे ।" पासां उकि मध्य मिसा बर्गयात कुं खिना त:गु निक्ो ख्वना न्यंकल। जिमिसं न्यना-"भूषण, छं आम सफू ब्वने धुनला ? जिमिसं नं छक: ब्वने।"

"बच्छिति ब्वने धुन, सफू दुने नं थज्यागुहें खँ अप्पो दु" भूषणं लिस: बिल। वं हानं ख्या: थें नी थें याना: धाल-" सिलुस्वां सफूया आलोचना च्वय्माल लाकि छ ?

'आलोचना च्वय्मा:सा च्यंयका न्हापां सफूला ब्वनेमाल, सफू मब्वंक गथे आलोचना च्वय्गु, स्वय् आम सफू जि छक:नि स्वय्' - सफू स्वय्या र्निति जि खँ सय्का।

गोष्ठि क्वचाय्का: लिहां वैच्वनाबलय् लँ धुच्छि भूषणं थ:गु ल्हातय् ज्वना वैच्वंगु 'सिलुस्वां' सफूया बिचा:यात कया: खँ जुल। जिमि थवं थवय् खँ जुल "साहित्यय छाडावादी पह: बांला:गु संकेत मखु।"

खँ खँहे जुया: फुत, गफ गफहे सीमित जुल। निन्हु प्यन्हु लिपा डिजर्टेसन समूहया पासा माधव व सानुकाजि ध्वङुल। 'सिलुस्वां' स्वयादी धुनला अमिसं छाय् थें श्व हे खँ न्यन। "मस्वयानि वजारयां मव:नि थें, छाय् अपाय्च्व मस्वसें मगा:गुला ?"

-मखु छिकपिसं आलोचना च्वय् धयादीगुलि आलोचना च्वया धुनला धका ? -पासापिसं छक: हानं सिलुस्वां मस्वसें मगाइगु स्थिति ब्वय्हल। छक: हानं जित: आलोचना च्वंकेगु ह:पा: बियादिल। त सा:मिजु, छि खंकादिल सिलुस्वां सफूया साहित्यिक आलोचना गिरि

लिसेया जिगु व्यक्ति तं, ल्वापुया उपज खः। गुलि मह्वालापुसे च्वंगु तर्क
ख ! छु आलोचना धयागु व्यक्तिगत ल्वापु घा तं दय्‌वं जकहे जुइगु
खःला ? छु थौंतक नेपाल भाषाय् जुया वं च्वंगु विभिन्न आलोचना
व्यक्ति व्यक्ति नापया ल्वापु यानाः जुया वं च्वंगु धायेगु छिगु कुतः
खःला ? मखुसा थ्व आक्षेप छगू दुस्साहस बाहेक मेगु छु जुइ फं ?
'साहित्य दुने-साहित्य पिने' गुकथं गिरिजा व जिगु ल्वापु दु धयागु
कल्पित धारणायात व्वयादिल गिरिजा स्वयं थ्व च्वसू व्वंगु खःसा सायद
थ्वे बान्याइगु जुइ ।

व्यक्तिगत स्वापू सिष्टता व औपचारिकताय् स्वानाच्वंगु दंसा,
साहित्यिक ल्वापु बैचारिक मत भिन्नतां ग्वाका तःगु दं। साहित्यिक
मतभेदयात व्यक्तिगत सम्बन्धय् वा व्यक्तिगत सम्बन्धयात साहित्यिक
समालोचनाय् ल्वाकःबुकः याय्‌त स्वय्‌गु गुलि न्हिले पी मफंगु खं।
बाहे व न्ह्याह्म मनू थजु यदि व्यक्तिगत तंया लिधंसाय् सुयागुं साहित्यया
कुं खिनेगु व व्यक्तिगत मित्रताया स्वापू दय्‌वं वया साहित्ययात च्व-
छायेगु ज्या यात धाःसा जिं स्वय् साहित्य ख्यलय् व ति कुतुं वंम्ह मनू
मेम्ह सु दं ? अथेहे गुगुं आलोचनायात व्यक्तिगत तं व इबि धकाः तर्क
ब्वय्‌गु केवल कचि न्ह्यपुया उपज बाहेक मेगु छु खइ ?

जि स्वय् तसकं तं पिकया दीम्हला छि थें च्वं - सिलुस्वांया
आलोचना व्वना। सिलुस्वां प्रकाशन नाप छिगु स्वापु दुगुलिं थथे तं
पिहां वंगु छिगु निंति स्वाभाविक जुइफु। मखुसा "गिरिजा जनपक्ष
मजू अथवा गिरिजां जनताया निंति मच्वः धका व व्यक्तितय्‌सं नं
गिरिजायात आरोप याना च्वन गुंगं कि साहित्य ख्यलय् दं बःगु जुजुया
जन्मन्हि पतिकं दच्छि निदं याना थौं स्वदं वयनाच्वन। जबकि गिरिजां
नीदं न्ह्यो निसें थौं तकक मदिक्क थःगु जीवन साहित्यय् पाना वं-
च्वंगु दु।"+धकाः मि जुया दी माःगु छाय् ? छिगु थ्व धापूया मनसुवा

+ बहे च्वसु – पौ ४७

थुलिहे मखा ? छगू तानाशाही व्यवस्थाया सत्तासिन व्यक्तियत गथे स्वयू स्वंपि जनतां छुं धायगु अधिकार मदु अथेहे गिरिजा स्वयां ववका लिपि वा साहित्यय् लहा: मज्व:निपिसं गिरिजाया साहित्यया आलोचना याय् मथ्या: । गुलि बिचित्रगु तर्क थ्व बरू छि नं आलोचना खना ग्याना जिगु लफूया आलोचना च्वय्मते धका गिरिजां 'बिपात्र' सफुती ÷ स्वखना स: थ्वय्कू थें थ:गु नुग: स: तप्यंक थ्वय्केगु साहस याना दीसां ज्यूगुनि ।

थौं तकया साहित्यिक परंपरा कथं गुगुं कृति पिहां वइ, थ्वमि-पिसं थ:थ:गु कथं थ:गु लिच्व: बयनी । च्वय् स:पिसं च्वइ, मस:पिसं म्हुतुं कनि, अभिव्यक्तहे याय् मफूपिसं थ:गु बिचा: नुगलय्तुं प्व:चिनी । तर गुगुं सफू पिहां वइ, बांलाय्मा बांमलाय्मा थ्वमिपिनि अवश्य थ:गु धारणा थ्वलना वइ । गुलिस्यां कुं खिनी, गुलिस्यां च्वछाइ । यदि साहित्यिक आलोचना प्रति थ:गु स्वीकृति मदुसा उकिया सहि प्रतिबाद वा प्रत्यालोचना याय् फय्केमा: । तर साहित्यिक आलोचना याय्हे मथ्या: धंगु सिद्धान्त थ्व गथे ख:, जिं मथू । सायद सा:मिजु ! थ्व नं न्हू परंपराया सुरूवात ख:ला ?

"यदि धात्थेंम्ह साहित्यालोचक ख:सा कृतिया लेखकयाके दुबिना: आलोचना याय्मा..."(पौ ४४) छि छथाय् थुकथं अर्तिनं बियादीगु दु । ..."कृतिया लेखकयाके दुबिना ..."थथे धंगुया अर्थ छु थें थुइकेगु कुत: जुइला ? सायद छि लेखकया ख्वा: स्वया आलोचनाया कलम संकेमा: धैदी त्यनागुला ? व्यक्तिगत तमं आलोचना च्वत धंगु पा: याना जित: कुं खिना दीम्हेस्यां हानं छिहे कृति व व्यक्तिया स्वापूयात महत्व बियादीगुला खैमखु जुइ ?

सा:मिजु ! नातीबज्रया सफूधुकूस जूगु व न्हिया खंल्हाबल्हा नं छक: इमान्दारी पूर्वक लुमंकेगु छाय् कुत: मयाय् ?

÷ बिपात्र- गिरिजाप्रसादया भूमिका (उपन्यास) ।

न्याता: त्या, खुता: ई सं न्हिनय् । नातीबज्र थ:गु पसःया ताथय्, लिक्कसं ख्वपया महेन्द्र कायष्ठ व माधबलाल प्रधानं दी। सदा थें नेपाल भाषा व साहित्यिक गतिबिधिया खँ न्ह्याना च्वन। पसलय् न्ह्यात:गु सिलुस्वां ल्हातय् ज्वना: छम्हेस्यां न्यंकल – 'यलय्‌ला थ्व सफू मोहे सम्यू।'

– अँ ख्वपय्‌नं मी मखु धयाच्वंगु – ख्वपया पासां धाल।

– नाती, छं नं ममीगु जाकि थ्व सफू ?' – नातीयात छम्हेस्यां ख्या: थें न्यन।

लिसलय् नातीं तसकं आदर्शबादी थें जुया: धाल – अं विप्लवया पासापिसं नं सफू काय्‌मखु धा:गु, जिला मिइ न्याइपिसं न्याइ, म्हा:पिसं मन्याइ,... तर सफूला बिष हे ख:।'

बास्तबय् थ्व छगू सिलुस्वां सफूनं ज्वना वइच्वंगु बिसाक्त बिचा: व प्रवाह प्रति छ्थ्व: ब्वमितय् प्रति अथेंहे पिदना व:गु धृणाया चिं ख:। तर छि थ्व धृणा व तिरस्कारयात नं कबि दुर्गालालया षडयन्त्र धका: आक्षेप याना दिल। खय्‌फु थथे सुयातं आक्षेप याय्‌गु सुयां बानि जुइफु। तर छि थथे धाय्‌त तथ्य व आधार मुंकेमा: धैगु खँनं लुमंके मा:गु। खँर त्व:ता छ्व थ्व खँयात कीगु सन्दर्भ पिने छाय् वने ?

– जिला थ्व सफूया आलोचमा च्वय् धका: बिचा: यानाच्वना'– अबलय् तक्क जिं सिलुस्वां ब्वने धुन।

– ग्व: छि च्वय् जक धयादिल च्वया दीगु मखु'–माधवं हानं छक: द: ग्वाकल। धाधां मधा सं हा:हू धाय् धुंकल अबले तुपुलुक्क पासा अमृत थ्यंक: बल। वं पलखंहे जिमि खँल्हाबल्हाया सन्दर्भ थुइकल व थ: नं सहभागि जुल।

– गिरिजा धयाम्ह वया: Nonsense म्ह मनू, अक्वंहे सामन्ति बिचा: ज्वना वं च्वन।

– ग्व छु छु का सिलुस्वांला Completely बिकृतिया स:हेका।

साहित्यं तसकं ग्यानापुगु Role म्हिता च्वनां।

– गिरिजाया साहित्यं तसकं ग्यानापुगु Role म्हिता च्वनां।

– गिरिजाया साहित्य व न्हू पिढियात बांमलाःगु प्रभाव लाकी जि धुकें नेपालभाषा साहित्य व न्हू पिढियात बांमलाःगु प्रभाव लाकी जि धुकें नेपालभाषा साहित्य व न्हू पिढियात आलोचना जुइमाः, ताकि हानं हानं सुनां स्वयू थज्याःगु सफूयाला कडा आलोचना जुइमाः, ताकि हानं हानं सुनां मच्वयूमा।

– का च्वसा, छिमिसं च्वःसां ज्यू नि।

– त्व स्वयू धकाःला बिचाः यानाच्वनागु खः फुर्सत मदै च्वन।

– धेबाजक बेपवांकयू कालका'–जि दथुइ प्वाक्क धया। सुनां छुं लिसः मतः। जि धयावना– मदु मदु धेबा पाना थज्यागु सफू पिकायू स्वयां बरू छगू कोर्सया सफू पिकाःसां ज्यूनि।" अबले पाःलाक्क साःमिजु, छि थ्यंकः फ्वाल। जि खँ स्वाकांतुं यंका। जि खयाःया सलं धया – आलमतया बिषयू खँल्हाना च्वनागु।

– छु, जिगु बिषयू छु खँ?

– सिलुस्वांयात कयाः खँ जुयाच्वंगु

– दः छु मतलब ... ...

– थः प्रकाशक जुसेलि स्वैत धायूगु सा

– सुनां धाल जि प्रकाशक धकाः

– जि ... ...

– जि प्रकाशक मखु, दः धायूगु मखु।

– अयूसा देगः म्हिचा सफू स्वँगु सा

– जि मस्यू

– मखु, देगः म्हिचा सफूया दुजः मध्ययू साःमि नं खः।

– स्वालका जि प्रकाशक खःका, आ छु जुलसा ?

– न्हाचःहे थ्व खँ स्वीकार याःसा ज्यूगुनि।
जि चाः कथं, लुमं कथं थ्व फुक्क खँ छगू खयाःया बाताबरणयू च्वलना च्वंगु।

– सिलुस्वां 'बेकारयू पिकाःगु' – जि धया

– छाय् ?
– केबल सफू पिकनागु दां व मेहेनत जक सिति ।
– अय्सा गज्याःगु सफू पिकायगु !

छकः हानं अमृतं दत्थुइ प्याच्च न्ह्यसः तल, निम्हेसिया दथुइ थथे खँ जुल —
– मिसायात पसि त्वके थज्याःगु एकान्त धंगु छु ?
– जि मस्यू
– मिसा धयाम्ह समाजया निंति मखु, थुकिया अर्थ छु ?
– जि मस्यू
– गय् मस्यू धंगु ?
– जि प्रकाशक खः लेखक मखु
– सफूया दुनेच्वंगु बिचाः व अर्थहे मथुइकं सफू छाय् पिकयासा ?
– अर्थ जिके मखु, गिरिजायाके न्यं हुं ।

बास्तवय् थ्व त्वापु आवस्यक मताय्का जिं खँय् हस्तक्षेप याना – "गिरिजानाप सु खँ ल्हाः वनी, व नापं खँ ल्हाना फं न मखु, वंत तर्क याना त्याकेनं थाकु ।" "गिरिजा बास्तबय् साहित्यिक प्रतिभा दुम्ह मनू खः, च्वयतला फुम्ह खः, सायद वं थःगु कलम व प्रतिभायात खःकथं प्रयोग याय्फूगु खःसा ।" तर साःमिजु, थ्वहे खंयात छिं मल्लं गिरिजा सःस्यूम्ह खः धाल धका च्वयादिल । छु प्रतिभाशालिया अर्थ सःस्यूम्ह खःला थें । सायद थुकथं अर्थयात ब्यक्तवय्का दीगु नं न्हूगु परंपराहे खःला ?

– छिंपिं थज्याःपिं थूपिसं थज्यागु सफू पिकाय् मपिकाय् बिचाः याय्म्वाला – अमृतं धाःगु थथे । अबले जिं थःगु खँपुया अर्थ, जिगु नुगः खं कना — थीगु थज्यागु भाषा गुकियात सरकारी श्रोतं दांछि हे ग्वहालि मदु, केबल जनताया हापं, श्रद्धा व मतिनाया भलसाय् ब्वलना च्वन । थथेहे नसें मनसें दां मुंका भाषा साहित्य बिकासया ताःतुना

सफू पिकया च्वन । यदि थुकथंया सीमित श्रोत व साधनं पिकया च्वनागु सफूत छगू थें छगू म्यसूलाःगु जुइमाः । थथे म्वाःमदुगु सफू पिकयाः कोगु सीमित साधन व श्रोतया दुरूपयोग मजुइके बी ।'

– मतलब, प्रगतिशील सफूजक पिका धंगुला ? अजयागु सफूनंला पिकाय् धुन जिमिसं रामशेखरया 'सिमात फ फ स्व' पिकया रव सफूहे मचू, मनूतय्सं यःहे मताय्कू बरू बाज्याया 'गजिगुलुया म्हगसय् पशुपति महाद्यो, दहेमन्त । निको खुसि पिकाःसां वनीतिनि ।

[सिमात फ फ स्व' सफू धात्थें चुहे मचूगु खः धका जि बिश्वास याना च्वनागु साःमिया थ्व खँ न्यनाः । तर लिपा सफू मिइपि पासापिसं कना सिल प्रकाशकपिसं व सफू बांलाक्क पित हे मब्यू खनी ।]

– जि धाय्त्यनागु आम्थे मखु, प्रगतिशील सफूहे जक पिका धंगु जिगु force मखु, न्ह्यागुहे सफू पिकाःसां कोगु भाषा साहित्यया बिकासय् तिबः दुइगु सफू पिका गथे कि....। Example या निंतिं छिमिसं पिकाःगु सफूहेका, 'बाखं समालोचना' सफू जिं स्वय् थ्व पिकाःगु छिमिगु बांलाःगु कुतःखः । थथेहे ज्याय् खयलय् जूगु सफू पिका, गुकें कोगु भाषा साहित्य बिकासय् तिबः जुइ ।

– थज्यागु सफू पिकयां म्वःम्हेस्यां न्याइ ?

– सफू अप्पो चू धका लाक्क फाक्व सफू पिकाय्गुला ? –हानं सुम्क च्वनाच्वंम्ह अमृतं स. तल ।

– ब्वमिपिनि रूचि व सफू पिकनाया मू नं साय्के माल नि'

– छं छु उद्देश्य तयाः सफू पिकना च्वना ?

– भाषया निंतिं

– भाषा सेवाया निंतिं सफू पिकथागुसा गब्लें गब्लें द्याय् नं फय्के माः' अमृतं लिसं बिल

– प्रकाशक धंम्हला छम्ह ब्यापारी वैत थःगु न्हाय्या अप्पो च्यूता

इइ – सा:मिजु, छि थथे छाय् धाल जि आ तक नं थुइके मफुनि ।

– मतलब ? – अन मध्य छम्हेस्यां न्ह्यस: तल ।

– प्रकाशकंला गुगु सफू अव्वो चुइ, गुकें थ: ब्याय् म्वा:ली, बहे सफू जक पिकाइ ।

छि थेंन्या:म्ह पाखें थज्या:गु लिस: तकं बय् फै, जिमिसं बिश्वास याय् मफुगु । पासा अमृत अबले छि खना: भचा उत्तेजित जुल – अय्सा Pornography य:चाया नांगा:किपा सफू पिका, यक्व जक चुइला छगूया सच्छि धा:सां पुली मनतसें, लब: नं यक्व दै ।

– पिकाय्, अवस्य पिकाय् नेवा:भासं जक ख:सा Pornography नं पिकाय् ।

– ख: ख: Blue print film नं नेवा: भासं दय्का मी हि, फ़न यक्व दां वइ ।– जिमिसं लिस: बिया । अबले फ़ोगु खँल्हा बल्हा जूगु शब्दस थथेहे ख:, थुकथं दाबि याय्गु जिगु दृष्टता मखु । तर व खँल्हा बल्हाया बास्तबिक रूप थ्व ख: गुकियात मसुचुकुसें न्ह्यब्वय्गु ॑टि छि याय् मफुत । खय्फु थथे यथार्थयात त्वपूइगु नं न्हूगुहे परंपराला ?

जित: थौं तक लुमं व खँल्हाबल्हा केबल छि छम्ह तसकं खँ ब्या:म्ह पासाया कथं सल्हा साहुति बी थें जूगु ख: । भि मनं तुना धयागु खँ नं थथे छगू दुस्साहस धका सुनां ताय्की धका गथे चायके फैगु ? सायद छि थें ब्याम्ह पासा मखसें 'सिलुस्वां'या प्रकाशक मेंपिं जूगुसा व खँल्हाबल्हाया सुरूवात हे मदैगु ? तर अथे जूगुनं बांहे लात । नत्रसा सायद, 'साहित्य दुने-साहित्य पिने' थज्यागु न्हूगु (?) प्रयोग छि याय् मखनीगु । सायद 'तय्जू' पत्रिकां छगू न्हू (?) रूपया च्वसु पिकाय् तकं मदैगु ।

[साहित्ययात गुगुं छगू बिधा दुने कुंकातय्गु थौं संभव मजू । विधां मुक्तगु लहर थौं न्ह्या: वयाच्वंगु दु । लिसें प्रगतिशिलतय् निंति थ:गु वर्गीय आचरण जनताया न्ह्योने सदां फपुला च्वंगु सफू थें चुइमा: ।

उकें 'साहित्य दुने-साहित्य पिने' अमिगु निंतिला तसकं आवश्यक। उकेसनं गिरिजा छम्ह व्यक्तिलिसे मखसे नेपाल भाषायाहे सफू मन्याकेगु, ममोकेगु आन्दोलनं भाषाया क्षेत्रय् छगू दुषित प्रबाह न्ह्याकेत्यंगुलि याना: नं साहित्य दुने-साहित्य पिनेया आवश्यक जू वंगु ख: ।

नेपाल भाषाया क्षेत्रय् साहित्य दुने-साहित्य पिने छगू न्हू पह:या च्वसु (?) जूगु खने दुसां बास्तबय् बिभ्वय् थज्यागु प्रबाह न्हापाहे न्ह्याना वय् धुंकूगु दु। उदाहरणया निंति थ्वहे ल्याखय् हिन्दि साहित्यया हालसालय् पिदंगु छगू च्वसुयात भाय्हिला न्ह्यब्वयागु दु ।– सं. ।]

सायद, जित: थ्व लिस: च्वय्गु अवसर नं मदंगु ...।

सा:मिजु ! दकले लिपा, खतुं थ्व लिस: छिगु नामय् ख:, अथेसां थुकिया मनसुवा ब्वमिपिन्त फीगु खँल्हाबल्हाया यथार्थ कथं शब्द चित्र कोगु कुत: जक ख: । थ्व बिबाद मखु, बास्तबय् म्वाना वय्त्यंगु बिबादय अन्त जक ख: ।

११०० चौला ५ — जि व हे

थायमरू, येँ नेपा: — मल्ल के. सुन्दर

चु-चिनाखँ छज्वाः

धर्ति न्यंक सः तया
रंग, अबिरं आखः च्वया
मि व बम जुयाः पिब्वया
ध्वायं पता व तुपः ब्वय्कागु
छपुतु किचः हे
जिगु बिद्रोहया छुमांखः, हाथ्याखः।

– लक्ष्मिप्रसाद सायमि

जिगु मिखाया प्रत्येक पलाःपति
धाःपाः जूपि-आल्याख मच्त !
जि प्रायश्चितया सासः उबले न्हाय्
गुबले जि
जितः सनूया हि त्वने सय्का ब्यूह्म वंत
छिमि न्ह्योने-न्ह्याब्वय् हय्।

– माधव मूल

फोसं थन नर जन्म कयाः
थुगु अमूल्य नर रत्न
अमर याय् नु
थःगु कर्तव्य पालन याना।

– सरला अमात्य

कर्पिनिगु ब्वहले बः कया च्वं तले
थःगु तुतिइ थः गुबले दने फइ
आत्म भरोसाय् बिश्वास याःसा न्ह्याब्लें
फो स्वाधीन व स्वच्छन्द जुइ फइ।

– बेखामान अवाले

याये मते जितः गंका छ्वय्गु
बरू का जिगु प्राण
याये मते जितः गिल्ला थन
बरू का जिगु ज्यान।

– योगेश्वरबहादुर श्रेष्ठ

नमवाइम्ह-जि खनाः
सायद मत्तिइ वं जुइ वया
कि जि-म्हेगु आश्चर्य खः थ्व संसारया
अथवा, मिखाया भाषाय्हे
खँल्हाना च्वनेगु-यो जुइ वया।

– नगु

हिन्दि लेखन व पत्रकारितायाः प्यम्ह ल्वहंख्या:त

श्रीनिवास शास्त्री

हिन्दि लेखन व पत्रकारिताया क्षेत्रय् अवसरवादि, दलाल

वर्तमान हिन्दि लेखन व पत्रकारिताया क्षेत्रय् अवसरवादि, दलाल व गद्दारतय्‌गु छगू पुचः हे ब्वलंकूगु दु । थ्व गद्दार ल्वहंख्या:त (दलाल) मध्ये ग्यानापुवि तत्वत इपिं खः गुपिसं थ:त कथित वामपन्थि खवा:पा: दुने सुचुकात:गु दु । थिमिसं पिने थ:त वामपन्थि व प्रगतिशीलधका: घोषणा याइ, तर दुनें थिपिं घोर अबसरबादि प्रतिक्रियावादि व फाशिष्टया दलालत खः । आ वया थज्या:पिं बिशेष मनूतय्‌गु नां न्ह्यथनेगु तस्सकं ह्याय् जुयाव:गु दु । इपिं खः—कमलेश्वर, हरिशंकर परसाइ, महाबीर अधिकारि ! थिमिसं थौं कन्हय् "करेन्ट" व "ब्लित्ज" पत्रिकाया माध्यमं थ:गु घच्चायापुगु आडम्बर मछा: मजुसे उलाह:गु दु । थिपिं स्वम्हं कुख्यात, रूसिमुखि, इन्दिरामुखि खः ।

अखिल भारतिय रेलवे मजदूर हडतालया इलय् जब इन्दिरा सरकारया सिपाइतसें तुप:या बलं रेल मजदूरतय्‌त ज्याय् लित यंकेगु कुतः यानाच्वंगु खः, कमलेश्वरं टेलिभिजनय् मजदूर हडतालया बिरूद्धय् घच्चायापुक्क हडताल बिरोधी प्रचार यानाच्वंगु खः । इन्दिरामुखि दलालतय्‌गु थज्या:गु हे भूमिका महावीर अधिकारि व हरिशंकर परसाइनं नं म्हितूगु खः । गुबलय् गुजरातया जन-आन्दोलनं तिब्र रूप कयाहल, इन्दिरा गान्धि व सोभियत यूनियनया दलालतय्‌सं व आन्दोलनया बिरूद्ध भ्रान्ति उत्पन्न यायेगु कुतः यानाच्वंगु खः ।

संकटकालीन शासनया इलय् थ्व गद्दारतय्‌गु भूमिका फुक्क स्पष्ट सी दयाव:गु खः । गुबलय् मजदूरतय्‌गु न्हातं हडताल यायेगु

अधिकार लाकाकाल, बोनस मव्यूगु खँय् बिरोधयायेगु अधिकार लाक-काल, ट्रेड यूनियनया नेतातय्त कारण हे मक्यंसे जेलय् स्वथन; व थँलिनाः सःहे सुक्क ततःसलं हालाः प्रचार याना जूगु खः । अधिकारिया चाकटींला फुन चरमसिमा हे पुल । इन्दिरा गान्धीया थ्व दलालं इन्दिराया प्रशंसा यानाः "रणदुर्गा" नांगु सफू च्वयाः, व हे तानाशाहयात हे लः ल्हाःगु खः । मंडलि धाःसा स्तम्भित जुयाः म्हुतुप्वाःतिनाः सुम्क च्वं च्वंगु खः । तर थिमिगु सोभियतमुखि नेता प्रतिया धारणाय् छु ह्यूपाः वःगु मदु । थिमिसं आशा याःगु दु कि छन्हु हानं इन्दिरा फासिज्म वइतिनि । थुकें छु दिन न्ह्यः जनता सरकारया गुकथ पतन जुल, उकिं थ्व पुचःयात बल्लाःगु तिबः ब्यूगु दु । आः हानं थिमिसं थःगु चाल म्हिताह्ःगु दु । कमलेश्वरं आर. एस. एस. यात ब्वःबिया थःगु अवसर-वादितायात क्रान्तिकारिपन खः धैगु प्रमाणित यायेगु कुतः यानाच्वंगु दु ।

"करेन्ट" पत्रिकाया २५ अगष्टया अंकय् थ्व सोभियत दलालं मराठीया लेखिका दुर्गा भागवत व हिन्दि कवियत्रि महादेवी बर्मायात हाकः इलेगु ज्या याःगु दु । थःगु दलालीयात त्वपुइत वं "हिम्मत दुसा" "साहस दुसा" या भासं गुंगू न्ह्यसः न्यंगु दु । व फुक्क न्ह्यसः असम्बद्ध व अप्रासांगिक खः । यदि कमलेश्वरयाके साहस दुसा वं थ्व न्ह्यसःया लिसः बीमा कि संकटकालयात समर्थन यानाः वं जनताप्रति गद्धारी यानागु दु ला कि मदु ! रेल मजदुर हडतालया इलय् वं हडतालया बिरोध यानागु दु लाकि मदु ? गुगु इलय् देशया संपूर्ण मजदूरतय्गु हडताल यायेगु अधिकार लाका काल, अबलय् कमलेश्वरं छु यानागु दु ? ताहाःकःगु संघर्ष लिपा मजदूरतय्सं ८. ३३ बोनस कायेखन । वहे बोनस नं इमिके लाका काःबलय् कमलेश्वरं छु यानागु दु ? ट्रेड यूनियनया नेतातय्त जेलय् कुनातःबलय् वं छु यानागु दु । मेपिन्त जक न्ह्यसः तयाः थः स्वयं कतःया न्ह्यसःया लिसः बी मास्तिमवः कमलेश्वरया ! आः

कमलेश्वर "कथा-यात्रा" नांगु पत्रिका पिका:गु दु, गुगु पत्रिका मुक्कं ह्लसिमुखि ख: ।

महाबीर अधिकारि थ:गु चाकडिया पुलांगु क्याम्पय् लिहांवंगु दु। २५ अगष्टया "करेन्ट"या न्हापांगु पौ स्वयादिसं – तत:ग्व:गु शीर्षकं अधिकारीं च्व:गु दु – "प्रणाम संजय गान्धी" । अधिकारि संजय गान्धीया पालित: पयया: इन्दिरा गान्धीयात बिन्ति याइ – '‘जि आ: नं छंम्ह लहिनाखिचा ख:, जित: बिश्वास या ।" तर थ्व दलाल पुच:यात अप्पो छुं यायेमा:गु मदु । देशया क्रान्तिकारि जनवादितसें थ्व दलालतय्‌त याकनं हे इमित ल्व:गु थाय् क्यनाबी ।

भायूह्य म्ह-सा:मि, येँ ।

[सभार: हिन्दिवुलेटिन "जन-जागत"]

धिसिक्क धें

– जि. बि. जोशी

छम्ह सहायकं थः अफिसरयात उजुर यात ---

- हजुर ! रमेश, श्याम, व बिजय ज्या मयासें रत्नपार्कय् चाहिला च्वंगु दु । उखुनु नं इपिं थथेहे फिल्म स्व वना च्वंगु खनागु ।
- छं हे खंगु खःला ?
- खःनि हजुर । मखय्क जिं धाइला ?
- गन खंगुले, छंगु सिटय् च्वनाला ? (धाइमखु,) तर थथे फुकसिगु चेवाचर्चा याय्‌त गथे फुर्सत दत ?

\+ \+ \+

छम्ह बाज्यःति वंम्ह मिसां मेम्ह छम्ह अज्याम्ह हे मिसायाके न्यन ---

- उखुनु पौष १ गते रेडियों जाकि दंके बिइगु, गरीबयात सुख बिइगु धःका भाषण बल हँ मखुला ?
- खःथें, ग्व जिला मस्यु ।
- छाय् छं रेडियो मन्यनाला ? छिमिथाय्‌ला रेडियो दुनि ।
- न्यनागु खः । कीगु भाषं मधा । छु धाल, छु धाल छुं थूगु मखु ।

\+ \+ \+

(छम्ह मनू छगः खालिगु मचिकं टिन ज्वना वःबलय् लंय् पासाछम्ह नाप लात)

- मखु पासा । थौं कन्हे छु जूगु थ्व गवलें चिनी मदु, गवलें चि मदु, गवलें मचिकं मदु । मचिकं भचा काय्‌त गन गन चाहिला वय्‌धुन गनंहे मदु । लुइके मफु ।
- छं घूस मनकू जुइ, अले गनं दइ ।
- छाय् पसल्यातय्‌त नं घूस नके माःला ?

– अड्डाय् च्वंपिन्त थें घूस नकेम्वा, अप्पो धिबा जक बिइमाका ।

+ + +

(भेतेनरी अस्पतालय् ल्वचं क:म्ह खायात बयना)

ज्यापू – डाक्तर साब, थ्व खां न्ह्याबलें ह्याउँक ह्याउँक जक खि फाइगु हजुर ! छु जूगु जुइ हजुर !

डाक्तर – थी मत्य: जूगु जुइका ।

श्री ५ महाराजाधिराज सरकारया ३५ गू
बुदिंया लसतायू वसपोल सरकारया
सु स्वास्थ्य व ता: आयुया निंतिं
हार्दिक भिंतुना देछाना

नेपाल आयल निगम लि.

परिबार

पासा शुभरत्न साक्यया मयजु सोभा साक्य नाप जूगु
इहिपा:या लसताय्
तिपूया जीवन न्ह्याँ पुयमा
थ्व हे – भिंतुना

पासा पुच:

जिमिगु खँ

भाषा बिनाया समाज, भाषा बिनाया देश पंगु जुइ । छाय्‌कि भाषा हे व माध्यम खः गुकें नुगः खँ अभिब्यक्त याय् फइ, मेपिनि बिचाः सीके फइ । भाषाहे मन्त धाःसा बिचाःया छु मूल्य ? सिद्धान्तया छु मूल्य ? उकें भाषा महत्वपूर्ण अंग खः – ब्यक्ति, जः, समाज, देश व बिश्वया निंतिं !

थ्यंमथ्यं ६० गू भाषां छाय्‌प्यूगु क्वगु दे खः । तर संकुचित बिचारधारा दुपिं, शक्ति ल्हाःतय् कयाच्वंपिं महिताःतयसं 'छगूभाषा' नीति ज्वनाः देया सम्पूर्ण कला, संस्कृति, जातियात म्वाकाच्वंगु, देया न्हाय् तयाच्वंगु भाषाया अस्तित्वहे बिलयन याय्‌गु कुचेस्ता यानाच्वन । उकेसनं नेपालभाषा-नेपाःया तःपुलांगु, लिपिबद्ध, सुसंस्कृत, परिस्कृत, सम्पन्न व थःगुहे ऐतिहासिक पृष्ठभूमि दुगु भाय् यातला क्वन गुबलेंहे सहमयाः । इतिहास साछि दु । उकें थौं सकल थःगु भाषिक अधिकारया निंतिं दनावय्‌माःगु आवस्यक जू । कारण जातिया अस्तित्वहे भाषा खः । गुबलेतक भाषा समुदायं थःगु भाय्‌यात थः नालाच्वनी उबले तक वया संस्कृति, जाति, भाय् ल्यना च्वनी । म्वाना च्वनी । उकें थौं भाषाया संरक्षणया निंतिं थःत पाय्‌माःगु आवस्यक जू । तर दुःखया खँ-शिक्षित जुयानं थौं नेवाःतसेंहे थःगु मां भासं ब्वने मसः, च्वय् मसः । थथे छाय् जुल ? थुकेया दोषि सु ? तप्यंक सी दु - यहे महिताः श्री ५ या सरकार, सुनां थ्व भाय्‌यात दमन याना च्वन । (उगो जानकारी - तय्‌जूया बिचाः-ल्याःस पिदनी) उकें दमनं मुक्त जुइत, छप्वँ छधि जुयाः न्ह्याः वनेत न्हापां भाषिक चेतना नि दय्‌केमाःगु आवस्यक जू । उकें भाषायात गौण रूप मब्युसे-भाषा प्रति तिबः जुइ थकु, ब्वने मसः धाइपिसंनं बुलुहुं ब्वने

फुक्षयागु ता:तुना पिवना च्वंगु थ्व तयूजू पौ थ्व ल्याखं स्वदं फुना: प्यदंव् स्यन ।

थुलिया वुने जिमिसं यक्व चाकूगु, खायुगु, फाकुगु अनुभव याय् नं । सुभेक्षुक पाखें ग्यसुग्यंगु सल्लाह नं कायूनं । पासापिनि पाखें स्वातुगु ब:नं कायूनं । थ्व फुक्क अनुभवं जिपिं न्ह्या:वनेगु लँपु तब्याका च्वगु दु । अन्त्यय्, सदां थथेहे ग्वहालि दइगु आसा यासे जिमित थ:हे खना: ग्वहालि यानादीपिं सकसित दुनुगलं निसें सुभाय् ।○

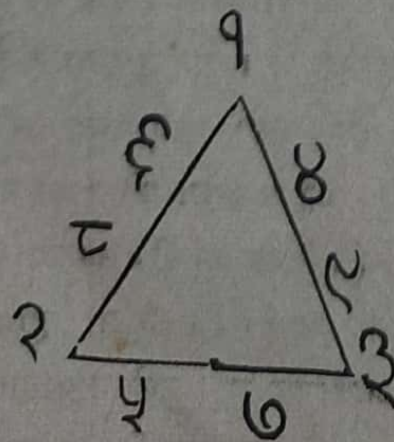
खने मरूमरू - तयूजू

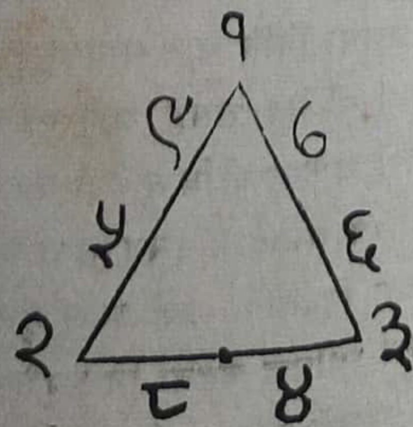
१. पवं थवय् ख्वा: ख्वा: ल्वाका: पूर्व व पश्चिम स्वयाच्वंपि व निम्ह सातयूत थ: दथुइ घाय् नयूत छुं थाकुइ मखु ।

२. क) -i) ७ × २ − २ = १२   ii) ५ × ३ − ३ = १२ थुकथं
६ × ४ − ४ = २०

ख) -i) ७ + ५ + ९ = २१   ii) ६ + ४ + ११ = २१ थुकथं
तनाच्वंगु ल्या: ८ जुइ ।

३.

चामुन्द्रा प्रेस
यटखा, ये
फो. नं. १३६५८